

ŽIVOT, LÁSKA A SMRT
V RENESANČNÍ ITÁLII

HŘÍCHY
RODU
BORGIIŮ

SARAH BOWEROVÁ

HŘÍCHY RODU BORGIIŮ

HŘÍCHY
RODU
BORGIIÙ

SARAH BOWEROVÁ

Přeložila Eva Křístková

Vydal nakladatelství BB/ats ro v roce 2014

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2011 by Sarah Bower

All rights reserved.

Z anglického originálu *Sins of the House of Borgia*
(Published by Sourcebooks Landmark, Naperville, Illinois)

přeložila © 2012 Eva Křístková

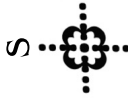
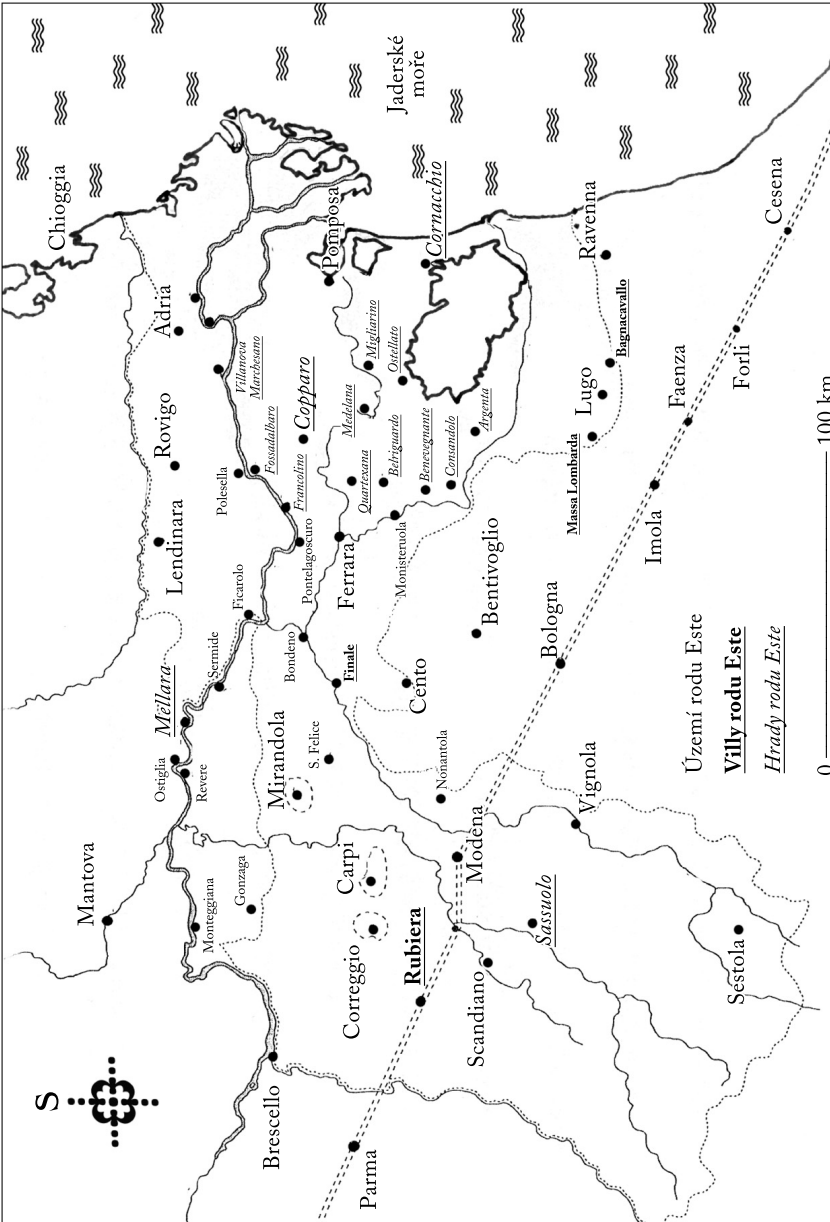
Redakce textu: Dana Pačková

Jazyková korektura: Ludmila Böhmová

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978807617304

Pro Kairo

0 ————— 100 km

Minulost se samozřejmě nemění; leží za námi, strnulá a nezměnitelná. Mění se jen způsob, jakým na ni nazíráme. Pojetí je rozhodující. Z lotrů činí hrdiny a z obětí kolaboranty.

Hilary Mantelová, *A Change of Climate*

Běh mého života teď změnila láska.

Pietro Bembo, *Gli Asolani*

PROLOG

CACHIQUIN VE DRUHÉM ROCE SKLIZNĚ VANILKY, 5281,
COŽ JE ROK 1520 KŘEŠŤANSKÉHO LETOPOČTU

Někdy si tančím jen tak sám pro sebe na hudbu, kterou kromě mě nikdo neslyší. Když tančím, cítím, jak mi tep srdce země vzlíná šlapkami do nohou a stoupá slabinami a břichem do hrudi, až tlukot mého srdce souzní s tepem srdce země. Tehdy mě napadá, jestli to také cítíš přes masu zemské hmoty, tam kde stojíš či kráčíš, ležíš nebo tančíš. Protože když tančím, tančím pokaždé s tebou.

Závěr sklizně vanilky vždycky přiláká spousty návštěvníků. Jsou tu pochopitelně obchodníci a královnini faktori, kteří přicházejí určit cenu, ale najdou se i tací, kteří sem zavítají, jen aby viděli létající muže. Místní už vybrali a pokáceli strom, vztyčili ho na náměstí a kněží všech vyznání nad ním odříkali modlitby, ovoněli jej vykuřovadly a pomazali kuřecí krví. Provazy prošly zatěžkávací zkouškou a opeřené čapky i další pokrývky hlav doznaly posledních úprav. V těchto dnech špatně spím a dnes ráno jsem se vzbudila ještě před kuropěním, pronásledována vtíravou melodií osamělé písně *caporala*, jenž sehnut pod náporů větru a tíhou nebes cvičil na vysokém pódiu na svou písťalu.

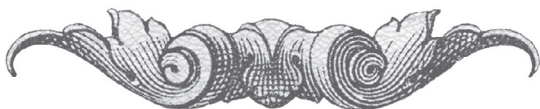
A tak jsem už byla vzhůru, když se z Villa Riky vrátil Gideon a přivedl s sebou muže z Ferrary. Podlaha byla zametená a v hrnci bublala kukuřice. Gideon zamířil rovnou za Xanat a dítětem – snad proto, že se mu po nich stýskalo – a mě zanechal samotnou s příchozím. Říkám samotnou, ale poblíž se motala čtveřice či pětice dalších dětí, které už byly také na nohou, protože nadcházel den létajících mužů. Všechny jsem je vyhnala ven, než jsem se začala poutníka vyptávat na novinky. Pošetilé, jen co je

pravda. Vždyť žádné z těch malých nerozumělo italsky, a i kdyby, neměla jsem před nimi co tajit. Nechtěla jsem ale, aby vyslechly náš rozhovor. Nechci žít s nikým, kdo by byl jakkoli zatížen mou minulostí.

Příchozí mi sdělil, že vévodkyně je mrtvá. Hned mě napadlo, co asi udělala s dopisy ze Španělska, ale před svým protějškem jsem se o nich nezmínila. Jen doufám, že je stačila zničit.

Zemřela loni v létě, prozradil mi muž, prý po těžkém porodu. Z toho či onoho důvodu mívala vždycky svízelná těhotenství. Netruchlím pro ni, neboť vím, že v posledních dvanácti letech velmi toužila odejít z tohoto světa. Krom toho stojím příliš blízko smrti, než abych truchlila. Pomerančovníku jsou už čtyři roky. Letos poprvé vykvetl, což chápu jako znamení. Mé tělo je povadlé a zkroucené jako podzimní list. Ohýbá se čím dál víc, jako by toužilo vrátit se zpět do mateřského lůna a stát se opět pouhým zárodkem, pranepatrným uzlíčkem života. V Toledu, kde jsem byla dítětem.

KNIHA ESTER

Tu řekli královští panoši, kteří ho obsluhovali: „Necht' jsou vyhledány pro krále dívky, panny půvabného vzhledu!“

Kniha Ester, 2:2

KAPITOLA 1

TOLEDO OMER 5252,
COŽ JE ROK 1492 KŘEŠŤANSKÉHO LETOPOČTU

Jsou dny, kdy mívám pocit, že jsem se už vzdal vši naděje, že tě ještě někdy uvidím, že budu svobodný a pánem svého osudu. Pak ale zjistím, že si moje srdce i vnitřnosti dál tvrdosíjně žijí po svém. Říkáme-li, že jsme se vzdali vši naděje, jen tím vzýváme osud, aby nám dokázal, že se mýlíme.

Když jsem byla malá holčička a žila v rodném městě a moje matka byla ještě naživu, brávala mě o šabatu s sebou do synagogy, kde jsme s ostatními ženami a dívkami sedávaly za zástěnou a poslouchaly, jak muži vyzpěvují modlitby. Někdy, mimo dohled mužů zaujatých velebností jejich konání, se ženy nechovaly právě tak, jak by si jejich manželé, bratři či otcové představovali. Chichotaly se a špitaly si, vstávaly ze sedátek, přisedaly si a náznaky slov i pozvednutými obočími si vyměňovaly klípky. Vějíře se třepotaly a zvedaly provoněný prach, jenž tančil v kuželech slunečního světla rozdrobeného kamennými arabeskami mřížoví, které nás dělilo od mužů. A kolem mě neustále kroužily nějaké ženy, dotýkaly se mých vlasů i tváře, mumlaly a vzdychaly tak, jak jsem to vídala jen tehdy, když lidé stáli před velkými uměleckými díly anebo se v úžasu skláněli před divy přírody.

Jejich pozornost mě děsila, ale kdykoli jsem se ohlédla po matce, abych u ní hledala oporu, vždycky se usmívala. Když jsem se k ní pak protlačila a zabořila tvář do prohlubně křivky jejího pasu, hladila mě po vlasech i ona a zároveň přijímala lichotky ostatních žen. Takové krásné dítě, tak líbezné! A ty nádherné rysy! Kdybych nebyla u toho, když se narodila,

dodávala vždycky moje prateta Sofie, řekla bych, že to je nějaký podvrženec démona *dybbuka*. V té chvíli většinou několik jiných dětí mého věku, děvčata i chlapi, kteří dosud nepodstoupili *bar micvu*, upřelo své vážné tmavé zraky do mých modrých očí, jako bych byla i přes to, co právě řekla teta Sofie, opravdový *dybbuk*, zlý duch a zatracenec. Někdo, kdo je na obtíž. Ráchel Abravanelová mívala ve zvyku krákat mě za vlasy. Omotala si je pokaždé kolem prstů a nemilosrdně táhla, až jsem musela zaklonit hlavu, co nejdál to šlo, a trýznila mě přesně do okamžiku, než bych se rozplakala bolestí a mohla tak upoutat něčí pozornost. Ráchel očividně nikdy nevadilo, že se jí moje vlasy zařezávají do konečků prstů, až je má dočista bezkrevné; pohled na moje muka jí všechno vynahradil.

Rok po období, na něž vzpomínám, krátce nato, co Ráchel během plavby ze Sardinie do Neapole zemřela, řekla seňora Abravanelová mé matce, která se právě snažila srazit si horečku hadrem namočeným v mořské vodě, že mě její dcera hluboce milovala. Tuto hádanku, ono zvláštní nutkání, jež nás vede k tomu, abychom zraňovali ty, jež milujeme, se mi podařilo rozluštit teprve o mnoho let později.

Odjakživa jsem věděla, že jsem jiná, a o svátku omer roku 5252, který u křesťanů připadá na květen 1492, jsem dospěla k závěru, že nesu vinu za všechny pohromy, jež tenkrát Židy postihly. Byla horká noc a já jsem nemohla spát. Okna mého pokoje se otevírala do dvora našeho toledského domu a do zurčivého zpěvu fontány se mísily tiché hlasy mých rodičů, zabraných do vážného hovoru.

„Ne!“ zvolala zničehonic matka a při zvuku jejího hlasu mi celým tělem projel chladný osten strachu – pocit podobný tomu, jaký jsem zažila, když mi malý Chaim o svátku purim hodil za krk kus ledu. Myslím, že nikdy předtím jsem matku neslyšela křičet, dokonce ani tehdy, když jsme ji rozhněvali. Jednala vždy s klidem a rozvahou, jako by u nás přesně takový výbuch zlobivosti předpokládala a už pro něj vymyslela nejvhodnější trest. Teď ale jejímu hlasu nedodávala na naléhavosti zlost, nýbrž panika.

„No tak, Leo, buď přece rozumná. S Ester to zvládneš. Zůstanete tu, dokud nenajdu nějaké bezpečné místo a nebudu pro vás moct poslat.“

„Promiň, Chaime, ale o něčem takovém vůbec nechci uvažovat. Pokud odtud musíme odejít, odejdeme jako rodina. A jako rodina také podstoupíme riziko.“

„Král s královnou nám dali tři měsíce, do šavuotu. Do té doby se nacházíme pod jejich ochranou.“

Matka se ostře zasmála, což pro ni bylo dost typické. „V tom případě stihneme ještě před odchodem oslavit pesach. Jak absurdní!“

„Jsou to jejich Velikonoce. Pro ně je to velice posvátný čas. Jejich Veličenstva možná přece jen mají trošku svědomí.“ Podle tónu otcova hlasu jako bych ho viděla krčit rameny. Byl to jeho obchodní tón, způsob, jakým mluvil, když sjednával smlouvy se zájemci o půjčku, které pokládal za důvěryhodné, avšak stanovil jim vždy takové podmínky splátek, jaké jeho vlastní riziko minimalizovaly.

„Svědomí krále Ferdinanda se očividně nevztahuje na ty, kdo nevěří ve falešného mesiáše, jak už stačili zjistit Maurové. Ti tu ve Španělsku stovky let dláždili silnice, budovali zavlažovací systémy a osvětlovali ulice, a on je přesto na mrknutí oka své manželky zničil!“

„A ty nás chceš zničit mrknutím svého oka? Máme tři měsíce, než začne edikt platit. Já proto odjedu s chlapci hned a ty s Ester se vydáš za námi, ještě než tříměsíční lhůta vyprší. Budete v naprostém bezpečí. Potřebuji tě tady, abys dohlédla na řádný prodej našeho majetku. Komu jinému bych měl důvěřovat?“

„Tak takhle je to!“ Zaslechla jsem, jak o kamenné dlaždice prudce zaškrábalo dřevo. To matka vyskočila ze židle. Neodvázila jsem se vylézt z postele a vyhlédnout z okna, aby síla jejího hněvu nedopadla na mne. „Toto je tvůj talíř. Teď ho naplním a odnesu žebračkům na ulici. Jestli vyjdeš z domu, zemřeš.“

„Leo, Leo...“ Smířlivý tón otcova hlasu. Zvuk tříštícího se porcelánu.

„Ani krok! Jestli zašlapeš marcipán do dlaždic, tak už se mi je nikdy nepodaří vyčistit.“ Potom se matka rozplakala a pramínek mé úzkosti se změnil v proud studeného potu, takže když se chuva přišla podívat, proč pláču, myslela si, že na mě jde horečka, a donutila mě vypít jeden ze svých odpudivých bylinných čajů.

„Odpusť, Chaime,“ zaslechla jsem matčin tichý hlas, ještě než odvar začal působit a ukoľébal mě k spánku. Otec neodpověděl a já nezaslechla nic než to, jak o sebe jejich šaty zašustily, a pak už jen vlhký zvuk polibku, při němž jsem si musela zacpat uši polštářem.

Otec a moji tři bratři Eli, Simeon a malý Chaim opustili Toledo o týden později ještě s několika dalšími muži naší víry a vydali se na cestu do Itálie, o níž se vědělo, že zákony mnoha jejích vévodství i městských států Židy nezavrhují, a tyto země jsou naopak nanejvýš ostražitě vůči králi Ferdinandovi a královně Isabele, jejichž způsob vlády jim připadal málo pragmatický. Uprchlíky z řad dětí Jeruzaléma bylo ochotno přijímat dokonce i Království neapolské, jemuž vládli královi příbuzní. Otec však byl odhodlán zamířit do Říma. Papež umírá, vysvětloval, a ve Věčném městě žije španělský kardinál, který je připravený investovat spoustu peněz, aby ten úřad získal, až přijde čas. Kardinál Borja bude potřebovat spolehlivého bankéře. Nevěděly jsme jistě, co je to papež nebo kardinál, a jméno Borja znělo našim ušima spíše katalánsky než španělsky, přičemž Katalánci je zhruba stejně důvěryhodný jako cikán, ale otec se usmíval tak sebejistě a zuby mu v černém strnisku vousů svítily tak zářivě, že jsme s matkou neměly jinou možnost než kývnout na souhlas, spolknout slzy a říci ano, sejdeme se tedy v Římě.

Dny omeru uběhly a žádné zprávy nepřicházely. Čas od času k nám dolehly zvěsti o lodích, jež v Tyrhénském moři zajali piráti, fámy o pověstném „janovském korzárovi“, který svým obětem s oblibou uřezával uši a dával je svému plachtaři, aby je přišil na opasky jeho mužů. Některé z Židů, kteří se odhodlali odejít ze Španělska, oloupili a ubili k smrti přes příliš horliví poddaní krále Ferdinanda a královny Isabely – obzvlášť ti, kteří jim dlužili nějaké peníze –, zatímco další zemřeli v horách, kde jim vesničané odmítli poskytnout jídlo a přístřeší. Doslechly jsme se o synagogách, které se změnily ve skladiště, či o rolnících pasoucích prasata na našich hřbitovech.

Žádné důkazy pro to ale neexistovaly, jak mi opakovaně zdůrazňovala matka. Kdo kdy na našem hřbitově na úpatí Cerro de Palomarejos zahlédl prase? Všimla jsem si snad v naší synagoze nějakých rolí látek nebo sudů s naloženými slanečky? A kdo viděl na vlastní oči Velkého korzára s opaskem pošíťm ušima Židů? Kdo spatřil rozsekaná těla na plážích nebo zmrzlé kosti podél cest vedoucích horskými průsmyky? Samozřejmě nikdo, protože nebylo co vidět. Král s královnou vyhlásili amnestii do konce omeru a do té doby budou Židé ve Španělsku v bezpečí, tak

jako byli odnepaměti. Navíc tatínek i chlapani jsou už touhle dobou dávno v Římě a zařizují tam pro nás nový domov s čalouny jasných barev na stěnách a s ještě větší fontánou na nádvoří.

Náš dům mi teď připadal tichý a prázdný, obzvláště za noci, kdy jsem ležela v posteli a naslouchala cikádám i lehkým krokům matky, která v očekávání otcova vzkazu bloudila chodbami, snažila se silou vůle ten vzkaz přivolat a možná se i bála duchů, když procházela místy, kde si donedávna hrávali její synové, stájemi jejich oblíbených koní či dlouhou komnatou, v níž všichni spali a kde se dosud vznášel sotva znatelný pach chlapeckého potu. A pak mi jednoho pozdního odpoledne, zatímco jsem se ještě úplně neprobrala ze siesty, zničehonic nařídila, abych vstala a navlékla na sebe co nejvíce svého oblečení bez ohledu na to, jak horko mi může být. Když se mi nechtělo do tlustého zimního pláště, sama mě do něj zahalila a zapnula mi sponu pod bradou. S úžasem jsem sledovala, jak sedlá koně a její prsty se rychle a s jistotou pohybují mezi popruhy a přezkami. Netušila jsem, že to dovede. Nakonec přehodila zvířeti přes hřbet pár sedlových vaků, vysadila mě nahoru, odvedla koně k bráně a tam se na okamžik zastavila, aby sňala ze zárubně *mezuzu*. Tu zabalila spolu s klíčem od našeho domu do své *ketuby* a vše uložila do jednoho ze zavazadel.

Tou dobou se už stmívalo. Do naší čtvrti již dávno přestali chodit mladíci s pochodněmi, aby zažehli pouliční lampy, a tak ti, kdo se k nám cestou k městským branám přidávali, vypadali jako útržky stínů, jež se vyloupily z temnicí masy soumraku, a v této zlověstné hodině, kdy se všechno mění v cosi jiného, tiše a se zatajeným dechem kráčeli či ujížděli po našem boku. Stavby vypadaly přízračně. V houstnoucím šeru se vznášely chvějivé odlesky světla, jež se zrcadlila na mozaikových dlažbách a mosazných kováních domovních dveří. Ze tmy se čas od času nořily lidské tváře a já poznávala známé, ale pak obličej zase vpluly do temnoty a já si nebyla jistá, zda jsem je doopravdy viděla, anebo se mi to jen zdálo. Zvláště když se na mě Ráchel Abravanelová usmála; to musel být sen.

Jakmile jsme se ocitli za hranicemi židovské čtvrti, náš houfeček se ještě pevněji semkl a muži utvořili kolem žen a dětí ochranný kordon. Dopslechli jsme se totiž o případech, kdy křesťané židy v ulicích ukamenovali, nahnali je do odpadních jam nebo jim vylévali na hlavy splašky. Matka a její přátelé si také šeptali o ponížení, jaké musela strpět jakási židovka

a které nějak souviselo s vepřem, ale nic víc jsem nezaslechla, ať jsem napínala uši sebevíc. Lidé si nás však nevšímali, i když mně se občas zdálo, že cítím v zádech oči pozorující nás štěrbínami v žaluziích – oči našich starých sousedů, kteří se příliš styděli, než aby se nám dokázali podívat do tváře, nicméně v duchu již odhadovali hodnotu našich opuštěných domů, vinic, kovotepeckých děl i obchodů.

Spíš než abych něco slyšela, cítila jsem, že matka chvílemi mluví – vibrace jejího hlasu mi prostupovaly tělem, jež se tisklo k jejímu, pohodlně opřené o oblé linie jejích nader a břicha.

„Kéž mi náš milosrdný Bůh odpustí,“ zaslechla jsem, jak říká komusi, kdo kráčel vedle nás, „ale neměla jsem Chaima poslouchat.“ Na okamžik se odmlčela, jako by se chtěla ujistit, že už spím. Nehýbala jsem se a oči jsem měla zavřené, a tak pokračovala. „Jestli už museli umřít, mohla jsem aspoň jít s nimi.“

„A co tvoje dcera, Leo?“ ozval se ze tmy něčí hlas. Dech se mi zatajil. Mrtví? Dostala tedy matka nějaké zprávy? Byl snad tohle důvod našeho nenadálého odjezdu? A jsou mrtví všichni, anebo jen někdo? Prosím tě, Pane, jestli musel některý z mých bratrů zemřít, dej, ať je to malý Chaim, abych už nemusela snášet jeho věčné otravování. Ale jak zemřeli? Kde? A co s námi teď bude? Doslova jsem se dusila pod přívalem otázek, které se mi draly na jazyk.

„Nebýt dcery, byla bych odešla s Chaimem. Ujišťoval mě, že bez potíží projdeme, když je Ester tak sladká a půvabná. Amnestie však vypršela, já čekala a čekala, a ono nic. Žádné peníze, vůbec nic. Jak se má osamělá žena s malou dcerkou protlouct sama až do Říma? A co když tam Chaim není? Co pak?“ Zdálo se, že i matka se topí v otázkách.

Z cesty si vybavuji velice málo, jen samou tmu, pak světlo a zase tmu, ani nevím, kolikrát se to opakovalo. Vzpomínám si, že jednou jsem se svalila ze sedla jako žok a probrala se takřka znehybnělá od zhmožděnin na vnitřní straně stehien a s rozbolavělou páteří. Hrboletá zem, na níž jsem pak spala, se mi zarávala do kůže a bolest mi pronikala až do morku kostí. Zpočátku jsme jídali pod širým nebem: chléb, meruňky a drobné masové kuličky okořeněné skořicí. Pak přišly hlad a žízeň, až jsem si myslela, že už to dál nesnesu, ale kde se vzal, tu se vzal, přiletěl anděl lhostejnosti a odvál je pryč a mě občas napadlo, jestli jsem už náhodou neumřela

a ráj není jen takovéhle nic. Potom jsme vyměnili suchou zemi za moře, oblé hřebený kopců za vzdouvající se vlny a kymácení v koňském sedle za houpání lodní paluby a spršky vodní tříště. A pořád dokola jsem jako v refrénu písně slyšela jedna a táž slova: *nebýt dcery...*

Matčino chování ke mně se přesto nijak nezměnilo. Když už nebyla veselá, tak alespoň neztrácela naději. Hleděla, abych v náležitou denní dobu odříkala příslušné modlitby, učila mě zpívat a dbala o to, abych si na kusu rovné země anebo na pásu bednění pokreslených křídou cvičila správný prstoklad pro hru na dulcimer. Postarala se o to, abych se musela soustavně ohánět jehlou, ačkoli výsledek teď logicky připomínal spíše látání než výšivku, a ubezpečila mě, že jsem ještě takové nedochůdce, že mě „janovský korzár“ nepochybně ušetří a hodí do moře jako rybkou, která je moc malá k jídlu. A když se mi na začátku plavby, ještě než se ze mě stal ostřílený mořský vlk, dělalo ze všeho houpání špatně, zatajila přede mnou svou vlastní nevolnost a držela mi hlavu, zatímco já zvracela přes pažení a plivala slanou mořskou vodu. To je ta nejlepší léčba, říkála. Byla jsem si jista, že nemá nejmenší tušení, že už dávno vím, co si o mně ve skutečnosti myslí.

Matčin exodus započal na rozhraní světla a tmy a stejně tak skončil na hranici mezi mořem a zemí – na pláži u Nettuna. Bylo úmorné vedro a slunce vrcholícího léta připomínalo kouli oslnivě bílého ohně visící uprostřed vymetené, blankytně modré oblohy, na níž nebylo vidět nic než nehybné siluety čekajících krkavců, kteří na vzdušných vírech trpělivě opisovali nekonečné kruhy. Pláž pokrývaly klikaté pásy vyschlých řas, jež na břeh vyvrhlo moře. Když jsme se vlekli se všemi našimi vaky a bednami od čáry přílivu, ujížděl nám pod nohama horký sypký písek. Nikde žádný stín. A nemocných bylo tolik, že nás kapitán v záchvatu paniky raději vysadil na břeh, jakmile zahlédl pevninu. Když jsme teď pro ty, kdo byli příliš slabí, než aby mohli pokračovat v cestě, stavěli provizorní přístřešky, už nám jeho lodě připadaly jen jako obrovití chrobáci odlézající po trpytivé tváři moře.

Seděla jsem nešťastně vedle matky a trpělivě vyčkávala, až se jí udělá líp a ona mě pokárá za bosé nohy a natržený šat, jehož zející díru jsem se pokoušela vyspravit tak dlouho, až už bylo všechno snažení marné. Nikdo

na mě nepromluvil a nikdo se o mě nestaral, všichni měli napilno s pro-
věřováním svého majetku nebo péčí o vlastní nemocné. Někteří hoši do-
stali za úkol poohlédnout se po čerstvé vodě nebo po vsi, kde bychom se
mohli nadít pomoci, a já jsem toužila vyrazit s nimi, ale neodvážila jsem
se. Co by tomu řekla matka, kdyby se náhodou probrala a zjistila, že se
toulám po kraji s houfem kluků? A tak jsem zarývala prsty nohou do hor-
kého písku, držela matku za ruku a doufala, že ucítím její stisk, jímž mi
odpoví na mé doteky. Namlouvala jsem si, že její sípavý a chrčivý dech
znamená jen to, že se pokouší promluvit.

Po chvíli se ke mně přišla posadit seňora Abravanelová, která už ne-
měla dceru, o niž by se starala. Vytáhla zpod opasku hřeben a rozčesala
mi vlasy. Mluvila se mnou o Ráchel, což mě uvádělo do rozpaků, a nešlo
mi na rozum, proč raději neudělá něco pro mou matku a nepomůže jí,
aby se jí trochu ulevilo.

Pojednou matka pohnula rty a začala mdlé převracet hlavu ze strany na
stranu, jako by se snažila odehnat mouchu.

„Ester?“ Její hlas byl stejně suchý a vyprahlý jako okolní písek.

„Ano, maminko?“

„Kde jsi?“ Zatápala rukou po písku, až se konečky prstů dotkla mého
holého lýtka. Usmála se. Zarudlé trhlínky na jejích rtech se roztáhly.

„Myslím, že tě nevidí,“ řekla tiše seňora Abravanelová.

„Proč ne?“

Seňora Abravanelová byla jakékoli odpovědi ušetřena, neboť matka
znovu promluvila. „Žila jsem jen pro tebe, drahoušku, a vždycky jsem na
tebe byla moc pyšná. Odpuť mi.“

Odpuť? Ale co? Jsem to přece mnohem spíš já, kdo by měl prosit za
odpuštění, protože jsem na nás na všechny tohle neštěstí přivolala.

Seňora Abravanelová mě jemně zatahala za rukáv. „Pojď, Ester, tady
už se nedá nic dělat. Seňor Abravanel a já se o tebe postaráme.“

Vlastně mi nikdo neřekl, že matka zemřela, a tak jsem nevěřila, že je
doopravdy mrtvá. Dokonce ani tehdy, když jsem viděla, jak nad ní muži
odříkávají modlitby za mrtvé a kladou jí na oči mince a ona se vůbec
nesnaží bránit, když jí stríhají nehty a vytrhávají pramínky vlasů. Ty pak za-
balili do kousku látky a dali je mně. Poté se omluvili, že nemají chléb,
s nímž by vykonali rituál jídla, a začali se halasně dohadovat, jestli je

možné vykrápět i slanou vodou, tak jako se vykrápí sladkou, ale jí to bylo očividně jedno.

Pak už se vrátili chlapci a hlásili, že objevili vesnici. Všichni se měli okamžitě k odchodu, ale já jsem se držela co nejdál vzadu, aby mě maminka mohla dohonit, až se jí udělá líp. Bude to hned v dalším ohybu cesty, říkála jsem si, nebo až příště zahlédnu krávu, racka či ještěrku vyhřívající se na skále. To se pak hned otočím a uvidím ji, jak pospíchá za námi. A tak se stalo, že jsem matku nechala ležet na pláži. Příboj jí omýval chodidla, a jak stoupal výš a výš, bylo pro mě každé další ohlédnutí děsivější než to předchozí, takže jsem se otáčela jen jednou za čas, což bylo snesitelnější. Seňora Abravanelová mě držela pevně za ruku a v Nettunu už si lidé mysleli, že jsem její dcera. A ona bez protestů přijímala jejich lichotky i ódy na krásu mých vlasů.

Lidé z Nettuna, kteří se báli nákazy, nám prodali jídlo, vodu i muly, jen aby náš odchod do Říma co nejdříve uspíšili. Seděla jsem v sedle před seňorou Abravanelovou, v jakési kolébce z pohybuujících se kostí muly i seňory Abravanelové, a tiskla k prsům seňorinu koženou mošnu, jež mi vzdáleně voněla domovem. Seňora Abravanelová řekla, že je v ní naše *mezuzá* a klíč od našeho domu, jakož i kniha matčiných receptů, které mi jednou přijdou vhod, až se vdám. Do té doby nás ale maminka určitě dožene, napadlo mě tehdy.

Další cesta už proběhla v klidu. Bylo to možná proto, že Ten, jehož jméno nesmíme vyslovit, mívá ve zvyku bdít nad svým národem, který bloudí z místa na místo, anebo prostě z toho důvodu, že lidé na tomto pobřeží si už zvykli vídat hloučky židovských uprchlíků, kteří páchnou po slané vodě a zavržení, prolezlí nákazou poraženectví.

Ač se Řím možná již tenkrát považoval za pupek civilizovaného světa, bylo to město menší než Toledo a mého otce, díky jehož finančním radám i prostřednictvím vlastního jmění se mezitím valencijský kardinál Borja učinil papežem, tak nebylo těžké v židovské čtvrti poblíž Campo dei Fiori najít. Jeho dům byl jeden z nejvýstavnějších, celý nový a obklopený zahradou, přesně takový, jak to otec matce i mně před odchodem z Toleda sliboval.

Řekla bych, že byl šťastný, že mě vidí, a já jeho také, a že ho upřímně zarmoutila zpráva o smrti mé matky, na níž mu, jak věřím, svým způsobem

záleželo, ale už si na to příliš nevzpomínám. Na cestě z Nettuna, v hou-
pajícím se a rozkymáceném sedle muly jsem ztratila vědomí sebe sama
a mělo trvat dlouho, než jsem své já znovu objevila. Zpočátku si mě můj
bratr Eli, který byl o šest let starší, a tudíž skoro muž, často dobíral: Kam
se poděla tvá bojovnost, Ester? Ty jsi ale padavka! No tak, vrať mi ránu!

Nevrátila jsem. Stal se ze mě ideál dívčí ctnosti. Neprovedla jsem nic,
kvůli čemu by se za mě otec musel stydět, a naopak jsem dělala všechno,
zač na mě mohl být hrdý. Byla jsem jeho rúží, hvězdou na nebi, jemuž
vládl papež Alexandr VI. Spolu s několika urozenými mladými Říman-
kami jsem se zdokonalovala v hudbě a ve vyšívání pod laskavým dohle-
dem jeptišek z kláštera svaté Kláry, kterým podle všeho nepřišlo nic špat-
ného na tom, že vyučují mladou židovskou dívku. Od rabína jsem
přijímala vědomosti o tóře a mladý řecký učenec s hladovýma očima
a tvářemi žhnoucími od úbytí nás s bratrem vzdělával v řečtině, latině
a geometrii. A od dívek v klášteře svaté Kláry jsem se naučila, jak se česat
a oblékat, jak si líčit tváře, aby byly jako broskvičky, a jak si kapat do očí
růžovou vodu, aby se rozzářily. A také že hlad v očích mladého vzdělance
možná nemá původ v žaludku.

Ačkoli otec v den, na který podle jeho výpočtů připadalo výročí mat-
činy smrti, poctivě vykonával příslušné obřady a o svátku jom kipur zaže-
hoval na její památku svíce, nikdy se mnou o ní nemluvil ani já s ním.

Rok po Jubilejním roce 1500, na počátku měsíce, který jsem si zvykla na-
zývat září, si mě otec jednou odpoledne zavolal do své pracovny. Právě se
vrátil z Vatikánu, kde jako obvykle projednával obchodní záležitosti.
Bylo po jídle, nádobí už se sklidilo a v domě vládlo hluboké ticho – v od-
poledním žáru všichni vospávali. Dokonce i otroci odpočívali ve svém
dřevěném přístěnku na spaní, který stál proti stájím. I když Simeon
možná neležel ve vlastní posteli a pravděpodobně vůbec neodpočíval.
Ovšem to byla pouze jedna z mnoha důvěrných informací, které jsme
s otcem sdíleli, ale nemluvíli jsme o nich spolu. On vedl úspěšnou banku
a já jsem se mu starala o dům. Komnaty byly vzorně zametené a pro pří-
pravu masitých a mléčných pokrmů jsme měli oddělené kuchyně. Dodr-
žovali jsme půsty a světili svátky včetně všech předepsaných obřadů.
O šabatou jsme zapalovali svíce a *mezuzu*, kterou matka nesla z Toleda a já

z Nettuna, jsme měli zavěšenou na veřejích domovních dveří. Bylo by nepoctivé tvrdit, že jsme se s otcem navzájem milovali; žádný z nás by do našeho spořádaného světa nevpustil cit tak nevypočitatelný, jako je láska. Nicméně udržovali jsme mezi sebou křehkou rovnováhu jako na jemně kalibrovaných vahách.

Když jsem vešla, otec seděl za stolem a bezmyšlenkovitě zíral do neurčitěho prostoru mezi hranou stolu a dveřmi, kde jsem stála já, a otáčel prstenem na svém masitém prstě. Čekala jsem, až promluví, a s jistou nevolí jsem zaznamenala, že jeho kopie oficiálně uznávané mapy světa, *padrón real*, visí na stěně za jeho zády mírně nakřivo. Mnohokrát jsem už služebnou Mariam poučovala, jak má z cenné mapy otírat prach. Měla by tuhle činnost přenechat mně. Mapa je příliš vzácná, než aby o ni pečovala pouhá otrokyně. Otec by udělal nejlépe, kdyby ji měl zamčenou někde v truhle a nevystavoval ji působení vzduchu a prachu či zvědavým pohledům druhých.

„Zavři dveře, dcero, je průvan.“

Strčila jsem do těžkých kazetových dveří a hned nato jsem otci složila uctivou poklonu.

„Posaď se, Ester. Ne, tady.“ Vstal od pracovního stolu a přišel se za mnou usadit do jednoho z polstrovaných křesel, jež stála po obou stranách krbu vytesaného z červené žuly. Rezignovaně se ohnal po komárovi, který mu přistál na tváři. „Víš o tom, že se má donna Lucrezia znovu vdávat?“ otázal se. Kdybych tenkrát jen tušila, že se vážky začínají vychylovat!

„Musela bych být slepá a hluchá, abych to nevěděla. Při té kanonádě z Andělského hradu, kterou tu novinu dávali na vědomost, jsem málem ohluchla.“ Rozradostněnému papeži, tomu přivandrovalému Katalánci, jehož nemanželská dcera se právě zasnoubila se členem jednoho z nejvýznamnějších italských vévodských rodů, synem vládcy Ferrary Alfonsem d'Este, to přesto nestačilo. Po většinu noci nechal vyzvánět i zvon na Kapitolu a okolo samotného hradu dal zapálit slavnostní vatry vylepšené třaskavými náložemi, jež hrozily zapálit most pod Andělským hradem. Následujícího dne se donna Lucrezia odebrala v průvodu tří set jezdců a čtyř biskupů do chrámu Panny Marie u Porty del Popolo, i když každému, kdo si v přeplněných ulicích hodlal hledět své práce, muselo připadat, že jezdců jsou tři tisíce a biskupů čtyřicet. Kdykoli měli papežovi po-

tomci co oslavovat, Svatý otec se vždycky postaral, aby jeho duchovní děti neměly na vybranou a musely slavit s nimi. Objeví se dokonce dva šašci oblečení do odložených rouch donny Lucrezie, kteří si vykračovali městem a provolávali: „Ať žije nejjasnější vévodkyně ferrarská!“ Se svými rudě nalíčenými rty a vysokými, pisklavými hlasy byli vlastně docela zábavní.

„Třetí manželství, a to jí ještě ani není jednadvacet. To je docela rekord.“ Bylo mi tenkrát patnáct a moje přítelkyně od svaté Kláry i já jsme už byly dívky znalé světa. Věděly jsme o všech klípcích, které ve městě kolovaly. Mnohé z nich se týkaly právě donny Lucrezie, papežovy oblíbené dcery.

Nedivila jsem se, že má papež dceru. Náš rabín měl devět synů a mně připadalo nepřirozené – pokud jsem o tom vůbec přemýšlela, což jsem činila jen zřídkakdy –, aby kněz neměl rodinu. Vždyť i společenství věřících je svým způsobem něco jako rodina a kněz mu jistě může posloužit lépe, když ví, jak taková rodina funguje. Ani mé přítelkyně se o původu donny Lucrezie nijak nešířily – jedna či dvě byly samy dcery kardinálů.

„Pravda, měla na manžely dost smůlu,“ poznamenal opatrně otec.

Dalo mi dost práce, abych se neušklíbla. Dokonce i na římské poměry byl život donny Lucrezie přímo skandální. Už jen to, že bydlela pod jednou střechou s milenkou svého otce, nádhernou Giulíí Farnese, která byla jen o tři roky starší než ona a provdaná za jednoho z jejích bratranců. Donna Lucrezia se poprvé vdala ve třinácti a o čtyři roky později se se svým mužem rozvedla s odůvodněním, že je impotentní, ač podle Battisty Farignoly, jejíž starší sestru pronásledoval svým dvořením Lucreziin bratr don Juan, byla v době, kdy odpřisáhla, že je dosud panna, v šestém měsíci těhotenství. Žádné dítě ale tehdy oficiálně nepřišlo na svět, tak kdo to může vědět?

„Jeho Svatost říká, že se od dob svého vdovství v mnoha směrech napravila,“ pokračoval otec a upřeně na mě hleděl tak dlouho, až jsem se přestala usmívat.

Druhý manžel donny Lucrezie Alfonso z Bisceglie, který byl vzdáleným příbuzným krále Ferdinanda a podle mínění Lucie z Mantovy vypadal naprosto božsky, se předešlého roku stal obětí vraždy a dle názoru některých ho zabil starší bratr donny Lucrezie vévoda Valentino. O téhle věci dívky pro jistotu mlčely – pokud jde o vévodu, bylo mlčení to nejmoudřejší, co člověk mohl udělat.

Ani ne před týdnem mi malý Chaim vyprávěl, že viděl, jak z okna věz-nice Savelli visí mužská ruka s jazykem přibitým k malíčku, a že ji tam dal pověsit vévoda Valentino, protože dotyčný údajně sepsal pamflet, který ho obviňoval, že žije jako Turek obklopený celým harémem prodejných žen. Vykřikla jsem, zacpala si uši a okamžitě jsem si vzpomněla – ač jsem si to jen stěží dokázala přiznat – na „janovského korzára“.

„A ty bys měla projevovat více úcty těm, kdo stojí nad tebou,“ dodal otec. Pokud šlo o donnu Lucrezii, její otec byl možná papež, ale matka, jak kdekdo věděl, byla pouhá hospodská, byť bohatá, která hodně vydě-lala na loňském jubilejním roce, kdy město zaplavili poutníci ze všech koutů světa.

„Ano, tati.“ Cítila jsem, že se otec k něčemu odhodlává, že mi chce něco povědět, a ať to bylo cokoli, nechtěla jsem mu to ztěžovat.

„Ferrarský vévoda Ercole, její budoucí tchán, podle všeho tvrdě vyjed-nává,“ pokračoval, „a za ruku svého syna a dědice si stanovil vysokou cenu. Mám Jeho Svatosti vypomoci s věnem.“

Co to má společného se mnou? Vyčkávala jsem. Otec si odkašlal. Po-hlédl na mě, ruce sepnaté u úst. Zdálo se, že dospěl k rozhodnutí. „Jeho Svatost mi velmi laskavě nabídla, Ester, že by ses mohla stát dvorní dámou donny Lucrezie, pokud by ses jí zalíbila.“

„Já, tati? A odejít do Ferrary? Vždyť je to na druhém konci Itálie! To bych tě pak možná už nikdy neviděla. To nemohu.“ Naklonila jsem se k němu, pěsti sevřené v klíně, ramena svěšená. Vpíjela jsem se mu očima do tváře, abych se dopátrala, zda to myslí doopravdy. Třeba jen potměšile zkouší, jestli jsem mu věrná.

„Musela bys být samozřejmě pokřtěná.“

Opět jsem ucítila závan strachu z neznáma, tíž, který mě zašimral mezi lopatkami téměř před deseti lety v Toledu, když jsem naslouchala hádce rodičů kvůli dekretu o vyhnání židů. A uvědomila jsem si, že od té doby jsem se nikdy tak nebála, alespoň ne doopravdy. Až teď. A tentokrát jsem byla už moc stará na to, abych si zacpala uši polštářem.

„Jak vůbec můžeš něco takového vypustit z úst?“ Můj hlas mě samot-nou překvapil. Byl ledově klidný a pevný navzdory vzteku, který se ve mně začínal vzmáhat.

„Vyslyš mě, ještě než se začneš rozčilovat, dcero. Je ti patnáct let. Kdy-

bys žila ještě v Toledu, byla bys už pravděpodobně vdaná. Ale my nejsme v Toledu, nýbrž v Římě a náš lid je roztroušený po světě. Musím pamatovat na tvou budoucnost. Nikdo jiný to za mě neudělá.“

„Señora Abravanelová mi určitě najde manžela, tati,“ přerušila jsem ho, třebaže ani já jsem neřekla, co si opravdu myslím. „Je skvělá dohazovačka. Nechal jsi ji přece, ať vybere nevěstu Elimu. Proč by nemohla najít ženicha i mně?“

„Eli se ještě dlouho neožení. Josefa je dítě. A syn... inu, s tím se to má jinak. Odejdeš-li s donnou Lucrezií, může ti jako papežova dcera najít mezi italskými šlechtici ženicha. Muže s postavením a dost bohatého na to, aby ti zajistil... bezpečí,“ dokončil nepřesvědčivě. „Vévoda Ercole očitě souhlasí, aby mezi dvorními dámami jeho snachy byla i pokřtěná židovka, již bude donna Lucrezia poskytovat rady a ponaučení. Je to velmi zbožný muž.“

Teď jsem se opravdu rozesmála, byť můj smích byl ostrý a beze špetky humoru. „Ona mně? Já že bych měla přijímat rady od Lucrezie Borgie? Máš vůbec ponětí, jak absurdně to zní?“

„Řekli mi, že od smrti vévody z Bisceglie chodí každý den k přijímání a sama učí svého synka katechismus.“

Všechno se ve mně bouřilo. „Moje matka zemřela, protože byla židovka. Jak myslíš, že by se jí takovéhle řeči líbily?“ Dech se mi tajil vzrušením. Toužila jsem najít útočiště, kam bych se mohla schovat. Nedokázala jsem se na otce podívat, jen jsem zaslechla, jak se prudce nadechl, jako by se řízl do prstu nebo si ukopl palec.

„Myslíš, že to pro mě bylo po všechny ty roky snadné?“ otázal se tiše. „Vidět tě vyrůstat a pozorovat, jak se jí čím dál víc podobáš? Protože ty se jí podobáš i bez ohledu na své plavé vlasy a modré oči. Jak ses jen dívala na *padrón real*, když jsi vešla! Přesně jako ona. A pokud si myslíš, že tu mapu otírala zase Mariam, tak se pleteš. Otíral jsem ji já sám, když jsem se vrátil sem ke stolu. Říkáš, že tvá matka zemřela, protože byla židovka. Kdyby to byla pravda, myslíš, že by chtěla, aby totéž potkalo i tebe? Mezi křesťany nebudeme nikdy v bezpečí. Oni jsou přesvědčeni, že jsme vydali na smrt ukřižováním jejich mesiáše. A protože jsme to udělali, nejsme pro jejich spásu nijak potřební, a tak mají za to, že se nám smejí mstít. Papežovi je skoro sedmdesát. Kdo může s jistotou říct, že jeho nástupce

nám bude stejně přátelsky nakloněný? Kdo může říct, že nepřijde další edikt o vyhnání? Věř mi, Ester, tvoje matka by mě v tomhle podpořila. Chop se té příležitosti a odejdi od nás, dokud to jde.“

V mém nitru zuřil boj. Na jedné straně po mně otec chtěl, abych zapřela svou víru, své vychování i lidi, jež jsem po celý život znala. Na druhou stranu – ač jsem svědomitě dodržovala všechny naše obyčeje a rituály – jsem vpravdě postrádala víru, jež stojí za nimi. Pro mne to byly pouhé dny vyznačené v kalendáři, historické vzpomínky, svátky, pusty, rodinné oslavy nebo vigilie. Nebylo by mi tudíž zatěžko vyměnit jeden soubor zvyklostí za druhý, zvláště když se mnohé křesťanské svátky, jako třeba Vánoce nebo Velikonoce, slaví takřka v týž čas. O mou duši se svářela matčina vášeň s otcovým pragmatismem.

„Jestli chceš, můžeš si to do večera rozmyslet,“ uzavřel otec debatu s nuceným úsměvem.

„Udělám, co si přeješ, tati.“ Jako by mi to někdo našeptával, byla jsem si zničehonic jistá, že mi není souzeno zemřít někde na pláži, bosa a zmítaná horečkami, s odraným dítětem schouleným v písku po svém boku. Vstala jsem a čekala, až mi otec dovolí odejít.

„Tenkrát jsem pro vás poslal, víš?“ pronesl tiše a chvíli si mnul prsty čelo. „Ale než jsem se dozvěděl, že loď s mým dopisem u břehů Korsiky ztroskotala, bylo pozdě. Už jste odjely z Toleda. Snažil jsem se jí to vysvětlit, ale nevím, jestli mě tam nahoře slyší.“

„Křesťané by jistě řekli, že ano.“ Sklonila jsem se a políbila ho na tvář. Chutnala po slzách. Tiše jsem za sebou zavřela dveře a ponechala ho jeho smutku.

KAPITOLA 2

Na lodi z Ostie mi zpočátku nevadilo, že mě v podpalubí drží v řetězech, protože jsem neměl na vybranou. Byl jsem příliš vyčerpaný, než abych si chtěl vybírat. Toužil jsem jen po tom, abych nemusel přemýšlet. Myslím, že jsem byl docela spokojený, i když to nevím jistě, neboť jsem nic jako spokojenost nikdy nepoznal, jen její nepřítomnost – nepřítomnost radosti, smutku, touhy či imaginace.

Š donnou Lucrezií jsem se před svým křtem setkala pouze jednou, když mě otec vzal do velkého paláce Orsiniů pod svatopetrským schodištěm, kde bydlela se svou tetou Adrianou da Mila-Orsini a Giulii Farnese, která byla snachou donny Adriany a zároveň papežovou milenkou. V hloubi duše mě zklamalo, že La Bella Giulia u našeho setkání nebyla, protože jsem na ni byla zvědavá přinejmenším stejně jako na donnu Lucrezii. Říkalo se o ní, že je krásná jako Helena Trojská.

Dostalo se nám přijetí v *piano nobile*, reprezentačním sále tak obrovském, že jeho promrzlou nádheru nedokázal prohrát ani sálající oheň, který plápolal v mohutném krbu z carrarského mramoru tak velikém, že by se v něm dal opékat i vůl. Pozorovala jsem, jak mi od úst stoupají obláčky páry, zatímco otrok v livreji za námi nehlučně zavřel velké dvoukřídlé dveře a Adriana da Mila nám pokynula, abychom přistoupili blíž.

Spočivaly s donnou Lucrezií v křeslech plných polštářů, každá na jedné straně krbu. Mezi nimi seděl na kožešině maličký synek donny Lucrezie Rodrigo z Bisceglie, kterému bylo tehdy jen něco málo přes rok, a hrál si s dřevěnými panáčky oblečenými do stejnokroje janičářů: jednomu z nich se rozmotal turban a dítě cumlalo jeho volný konec. Mladičká černá otro-

kyně za křeslem donny Lucrezie stála tak nehybně, až mě napadlo, jestli to není socha. Měla na sobě skvělé roucho z pravého hedvábí, ale já jsem přesto zahlédla na jejích lících značku – vytetované kruhy.

„Buďte tak laskav a počkejte chvíli tamhle, než si s vaší dcerou promluvíme, pane Sarfati,“ řekla donna Adriana a rukou ověšenou prsteny ukázala k lavici stojící asi v polovině sálu. Otec se uklonil, lehce mě štouchl do zad a šel se posadit na určené místo. Kožené čalounění zavržalo. Mé nové střevíce z měkké kozinky, promočené z louží na nádvoří, tichounce čvachtaly, když jsem se blížila ke krbu. Byla jsem tak rozčilená, že jsem se navzdory lezavé zimě začala potit, paže jsem přitiskla těsně k tělu a ze všech sil zaťala zuby, aby mi nezačaly jektat. Byla jsi tenkrát tak strnulá, že jsi mi připomínala loutku, vzpomene si o mnoho let později donna Lucrezia s náznakem smíchu v hlase.

Toho rána však vypadala přísně a poněkud unaveně, rovný nos a veliké šedé oči měla zarudlé, jako by byla nastydlá anebo předtím plakala. Ruka, kterou mi podala, byla buclatá a její pohyb malátný. Vzala jsem ji krátce do své a uklonila se, jak mě to otec učil a jak mi řekl, že je to mezi dobře vychovanými křesťankami zvykem. Kůži měla tak jemnou, že jsem ji téměř necítila, a namísto bílých kloubů měla doličky jako malé dítě. Pak jsem se pootočila a uklonila se donně Adrianě, jež za zvuků tichého cinkání perel vznešeně kývala načesanou hlavou.

„Nu,“ ozvala se donna Lucrezia, „ty jsi opravdu moc hezké děvče, vidí? Pověz, je tvoje krása zcela přirozená?“

„Ano, paní.“

Povzdechla a dotkla se rukou vlastních vlasů, jež měla sepnuté v tenké zelené síťce posázené drobnými rubíny. „I já jsem mívala takovou barvu. Když jsem pak ale měla Rodriga, začaly mi po hrstech vypadávat. Narostly mi sice nové, ale o odstín tmavší. Teď musím trávit dlouhé hodiny na slunci s rozprostřenými vlasy. Mám k tomu účelu jednu chytrou věcičku, takový klobouk proti slunci, ale bez dýnka, vytepaný z mědi, aby mi vlasy vyšisovaly rychleji. A Kateřina Sforzová mi věnovala recept na odvar z šafránu, rumělky a síry, na který přísahá. Dala mi ho už loni, když byla... hostem vévody Valentina, ale člověku po něm nepěkně páchne hlava, jak si jistě dovedeš představit. Mužeš se posadit. Catherinello, židli.“

Tehdy jsem se přesvědčila, že otrokyně není pouhá ozdoba. Otočila se,

sehnula se pro nízkou stoličku a postavila ji těsně za mě. Začalo mě šimrat v nose. V duchu jsem si představovala, že slyším neodbytné našeptávání Mariam: „Jen si kýchni, dítě, ať zaženeš ďábla.“ Před těmito dámmami přece nemohu kýchat, napadlo mě. Lepší ďábel, než aby mě donna Lucrezia odmítla a já se pak musela dívat, jak je otec zklamaný. Diskrétně jsem popotáhla, usedla jsem na stoličku, složila ruce do klína a sklopila zrak, abych na obě dámy v hedvábí a kožešinách, ověšené trpytívyými šperky, nezdvořile nezírala.

„Vyprávěj mi, jak pokračuje tvá výuka,“ vybidla mě donna Lucrezia. „Je mi obzvlášť milé, jestliže se ke Kristu obrátí někdo tvé víry. Vždyť on byl koneckonců také Žid.“

„Doufám, že jsem dobrá žačka, má paní. Už jsem prostudovala skutky apoštolů i pojednání o svátostech a samozřejmě naše... i Židé mají Mojžíšova přikázání.“

„A otčenáš odříkat umíš?“

„Ano, má paní. *Pater noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum...*“

„Výborně. Umíš tedy i trochu latinsky.“

„A taky řecky, má paní.“

„Předpokládám, že i španělsky?“

„Je mi líto, má paní. Když jsme odcházeli ze Španělska, bylo mi pouhých šest let. Už si ten jazyk nepamatuji.“ Třebaže v něm pořád ještě někdy sním – v oné kastilštině šestiletého dítěte, které je dvojnásob vzdálené dospělé dívce, jíž jsem dnes.

„Narodila jsem se tady v Římě, ale doma mezi sebou jsme vždycky mluvili naším rodným jazykem. Můj rod vzešel z valencijské šlechty.“

Lehká výtka v jejím hlase ve mně vyvolala potřebu se obhajovat. „Otec pokládal za důležité, abychom se naučili dobře italsky a splynuli tak s naším novým prostředím. Navíc se domnívám, má paní, že bychom si ve španělštině stejně nerozuměly, protože naše rodina pochází z Toleda. Vy jste tedy Katalánka, kdežto my jsme Kastilci.“

„Takhle to tedy je? Obávám se, že se ve španělském místopise moc nevyznám, a zvlášť teď, když od objevů messera Colóna jsou Španělé podle všeho úplně všude.“ Tón jejího hlasu byl mrazivě ledový. Perly donny Adriany tiše cinkaly. Lehké zavržení kůže z lavice, kde seděl otec, mi napovědělo, že jsem překročila meze zdvořilosti, ale třebaže se mi při tom

pomyšlení rozbušilo srdce, má mysl zůstávala klidná a nevzrušená. Byla jsem tady, protože to chtěl otec, ne kvůli sobě.

„Víš, že kdykoli uděláme něco, co se Římanům nelíbí, říkají nám *mar-ranové*? Je to absurdní, vid', že nás, rodinu Svatého otce, označují za tajné židy? Třeba bychom spolu mohly mluvit hebrejsky, co, děvče?“

Na tuto otázku zřejmě neexistovala odpověď, kterou bych mohla dát, aniž bych urazila buď donnu Lucrezii, nebo vlastní rodinu. Ona se ale zničehonic usmála a ten úsměv ji úplně proměnil. Spíš než aby se jí objevil na tváři jako obraz, který pověsili, aby zakryli trhlinu ve zdi, rozjasnil ji jakoby zevnitř a přiměl člověka uvěřit v dobrotu jejího srdce.

„Pověz,“ řekla, „znáš Petraraku?“

Z bláta do louže. Zнала jsem Petraraku, byť jen zběžně a z ohmataných přepisů některých jeho veršů, jež tajně kolovaly mezi dívkami u svatě Kláry, ale s otcem v zádech jsem se ostýchala to přiznat. Na druhou stranu kdybych téhle paní nedala pravdivou odpověď, mohla by si pomyslet, že se do její domácnosti nehodím, a překazila bych tak všechny plány, které se mnou otec měl.

„A samozřejmě i Danta.“ To byla úleva! Dante byl mnohem úctyhodnější autor, byť se nedoporučovalo číst jej před spaním příliš dlouho. Otevřela jsem ústa, abych zopakovala jeden z komentářů svého učitele na téma náboženské symboliky básnickovy lásky k Beatrici, ale než jsem stačila promluvit, donna Lucrezia pokračovala: „*Lasciate ogne speranza, voi ch'intrate*,“ přičemž se potichu, spiklenecky zasmála, což mě přimělo pohlednout jí do tváře. Můj pohled zachytila v okamžiku, kdy obracela zrak ke své tetě, která nenápadně zakašlala, což znělo spíš jako varování nežli jako skutečný kašel. Uvědomovala jsem si, jak mi hoří tváře. V zádech jsem cítila otcovu nevoli. Tak velké dámě, jako je donna Lucrezia, se za žádnou cenu nesmíš podívat do očí, řekl mi, než mě odvedl do paláce. To by se pokládalo za krajně nezdvorné.

Jakmile se však pohled donny Lucrezie střetl s mým, věděla jsem, že jí nevhodnost mého chování nijak nevadí. V šedých očích jí zajiskřilo. Usmála se. Líbila jsem se jí. Nezavdala jsem k tomu sice žádný konkrétní důvod, ale očividně ve mně vycítila něco, co nám bylo oběma společné a na co mohla reagovat.

Batole, které už jeho hračky omrzely, začalo pofňukávat. Otrokyně

Catherinella rychle vykročila, ale donna Lucrezia ji pokynem ruky zarazila a sama si posadila syna na klín. Chlapeček celý rozradostněný chňapl po jejím náhrdelníku a začal si do pusinky cpát smaragdový přívěsek velikosti kachního vejce.

„Roste mu zoubek, někde vzadu,“ vysvětlovala donna Lucrezia.

„Má paní,“ ozvala jsem se, povzbuzena tím, co jsem zahlédla v jejích očích. Další zakašlání donny Adriany. Můj otec se prudce nadechl. Nedala jsem se tím odradit. „Smím se vás na něco zeptat?“

„Dovolíme téhle mladé dámě, aby nám položila otázku?“ zeptala se donna Lucrezia svého synka. „Ostatně, proč ne?“ pokračovala. „Rodrigo říká, že smíš, signorino Ester.“

„Jaké jsou povinnosti dvorní dámy?“

„Dvorní dáma čeká, dítě, tak jako každá jiná žena. Na manžela, na porod, na...“

„Budeš donně Lucrezii kdykoli k službě, děvče, toť vše,“ přerušila ji rázně donna Adriana.

V domnění, že tím je pohovor u konce, jsem čekala, až mě dámy propustí, ale ještě než kterákoli z nich stačila cokoli říci, rozlétly se dvoukřídlé dveře a zavanul jimi dovnitř proud vzduchu ještě studenějšího, pod jehož nápor se roztančily plameny v krbu. Posel v šachovnicové livreji v barvách šarlatové a zlaté kráčel obrovským sálem tak rázně, jako by mu tam všechno patřilo. Uklonil se oběma ženám a donně Lucrezii podal srolovaný a zapečetěný pergamen. Rozlomila pečeť, přelétla list očima a její bledá tvář se zalila jemným ruměncem.

„Je to pozvání na oběd, který se koná dnes odpoledne,“ otočila se ke své tetě, byť se při pohledu na její zrůžovělé líce a zářící oči mohlo zdát, že jde o mnohem víc. „Samozřejmě přijímáme,“ sdělila poslovi, který se opět uklonil a odešel. Hned jak se otočil, zahlédla jsem na jeho zádech písmena CESAR vyšitá zlatou nití.

Donna Lucrezia vstala a předala dítě Catherinelle. „Odnes ho do dětského pokoje. Musím se jít převléknout.“

I já jsem vstala a čekala, až mě dámy propustí.

„Tvůj otec od nás dostane vyrozumění,“ sdělila mi donna Adriana.

„Ne, počkej,“ obrátila se ke mně donna Lucrezia. Vypadala, jako by měla horečku. „Kdy máš mít křest, Ester?“

„Ještě nevím, má paní.“

„Řeknu svému tajemníkovi, aby promluvil s děkanem ze Santy Marie del Popolo a dohodl se s ním na datu. Od nynějška tě bude vyučovat můj kaplan a já ti půjdu za kmotru. Chtěla bych, aby ses jmenovala... Donata. Donata Spagnola.“

„Ano, paní. Děkuji, paní.“ Hluboce jsem se jí uklonila, ale ona mne pokynem ruky poslala pryč. Když jsem se připojila k zářícímu otci a komorník nás odváděl ze sálu, zaslechla jsem ještě, jak donna Lucrezia se svou tetou probírá, co si vezme na sebe.

Měla bych se to stydět přiznat, ale s blížícím se křtem mě mnohem víc než rozpoložení duše trápila otázka oblečení.

Donnu Lucrezii jsem sice od našeho prvního setkání před měsícem už neviděla, ale své slovo dodržela. Každý den přicházel do našeho domu její kaplan, který se vždycky kradl dovnitř zadní brankou a dvorem co možná nejdál od *mezuzy*, přičemž se neustále křížoval a mumlal modlitby. Malý Chaim i já jsme obvykle vyběhli na střešní terasu, abychom tyto jeho kradmé příchody potají pozorovali, a kdykoli mě pak volali, abych fra Tommasa přivítala v malém pokoji, kde mě vyučoval, ještě mě bolelo břicho, jak jsem se nasmála. Fra Tommaso byl nesmělý muž a zdálo se, že se Všemohoucího spíš bojí, než aby se radoval, že mu slouží. Já jsem se však snažila být dobrou žačkou, a to jak kvůli otci, tak i proto, že jsem nemohla zapomenout na jiskru pochopení v očích donny Lucrezie, když na mě pohlédla.

Den před obřadem dorazila ke dveřím našeho domu černá otrokyně Catherinella v doprovodu sluhy, který nesl balíček zavinitý ve žlutém hedvábí a ovázaný stuhami. Nemohla jsem se dočkat, až se dozvím, co je uvnitř. Jakmile otrokyně odešla, okamžitě jsem ho rozbalila a hedvábí rozprostřela po kamenné podlaze síně. Balíček obsahoval nádherný misál vázaný v červené kůži, opatřený stříbrnými rohy a přezkou z filigránu, jakož i bílé batistové křestní roucho, jehož široké rukávy i lem zdobil stopu široký pás vyšitý zlatou nití. Krajka límečku by svou jemností předčila i pavučinu. K rouchu patřil plášť z bílého sametu lemovaný kožešinou z polární lišky, který se u krku zapínal na sponu posázenou perlami. Mariam, jež zaslechla Catherinellino klepání a otevřela jí, teď zvědavě

okouněla a doslova zalapala po dechu úžasem nad nádherou roucha, když jsem je zvedla do výše a přidržela proti světlu loučí vetknutých do bronzových držáků na zdech.

„Opatrně, děvče, ať si je neumažeš od sazí z kouře.“

Mně ale přesto dělalo starost, jak snadno světlo loučí tenkým batistem prosvítá. Ať měla donna Lucrezia jakoukoli pověst, jistě nezamýšlela, abych stála v kostele, vystavená pohledům kněží i celé kongregace, v šatu průsvitném jako závoje bájně Salome.

Odnesla jsem si plášť i roucho do své komnaty a přivolala na pomoc Mariam, neboť jsem neměla vlastní komornou. Jen co jsem vyprázdnila skříň, v níž byly uloženy všechny mé košile a spodní prádlo, přičemž se na koberec vedle mé postele snesla suchá drť lístků rozmarýny a levandule, takže bylo ihned jasné, že ho Mariam bude muset důkladně vyprášit, vyzkoušela jsem snad všechny myslitelné kombinace spodních rouch, na jaké jsem dokázala přijít. Stála jsem před olejovou lampou s rukama rozpaženými na obě strany, zatímco Mariam bedlivě zkoumala, zda mi někde pod šaty neprosvítá tělo. Nakonec jsme se rozhodly pro dvě tenké plátěné košile a vlněnou spodní sukni. Vypadala jsem v nich poněkud objemně, ale aspoň mi bude teplo a mou cudnost nebude moci nikdo zpochybnit.

Ještě dlouho potom, co Mariam odešla, jsem ve svém pokoji zkoumala bezpočet svých podob, jak jsem je viděla v příručním zrcadle, v němž jsem se z různých úhlů zhlížela. Otec měl pravdu: vyrostla jsem do podoby své matky. Ne že bych si po tolika letech zřetelně vybavovala její tvář nebo osobitá gesta, jež otec vypožoroval v těch mých – to, jak se v synagoze tahám za vlasy a namotávám si je na prsty či jak pokaždé zůstanu stát s rukama zapřenými v bok, což mě donna Lucrezia zajisté rychle odnaučí. Když jsem ale pečlivě prozkoumala své rysy, ostře řezané lícní kosti, drobný a rovný nosík, trochu hranatou bradu i oči, jež byly kulaté, nicméně hluboko posazené, takže mi nedodávaly vzezření tak typické pro mé bratry, kteří – kdykoli někde stáli všichni pohromadě – vypadali jako vejrající sovy, viděla jsem jasně svou matku. I když „viděla“ není to pravé slovo. Spíš jsem si ji vybavovala. Vznášela se kdesi za obrazem v zrcadle a v náznacích pronášela slova, jež jsem jí nedokázala odečíst ze rtů, neboť její podobu mi zakrýval můj vlastní pochybovačný a zarputilý výraz.

Měl tatínek vážně pravdu, když říkal, že by schvalovala, co se chystám

udělat, anebo mi lhal, aby mě přsvědčil? Či že by své ženě nikdy nerozuměl? Na takové dohady už ale bylo pozdě. Zítra při ranní mši vezme dcera papeže mou štíhlou ruku do své buclaté dlaně a přivede mě k poslušnosti svému otci. Zítra se donna Lucrezia stane před Bohem mou matkou. Budou ze mne smyty hříchy mé i mého lidu. Stane se ze mě nepopsaný list, *tabula rasa*.

Právě když jsem se chystala začít převlékat, ozvalo se tiché, téměř stydlivé zaklepaní na dveře.

„Kdo je?“

„Táta.“

„Pojď dál, tati. Zrovna jsem se... převlékala,“ dokončila jsem zajímavě větu, když jsem uviděla výraz, jaký se mu při pohledu na vlastní dceru v křestním rouchu objevil ve tváři.

„Já... ehm,“ odkašlal si, „musím dnes na večeri s jedním člověkem od Fuggera. Něco ohledně zvýšení přístavních cel na pepř, který má dorazit do Benátek. Je to důležité, když si uvědomíš, kolik pepře spotřebujeme. Čekám, že se vrátím pozdě.“

„Můžeš mě vzbudit.“ Oba jsme věděli, že se dlouhý čas nevidíme. On ani bratři zítra nebudou moci do chrámu přijít a nebudou mě smět navštěvovat ani v klášteře při kostele Santa Maria in Portico. A já jsem neměla ponětí, kolik času či volnosti mi při mých povinnostech zbude, pokud vůbec nějaké.

„To raději ne.“ Přistoupil ke mně a položil mi své velké ruce na ramena. „Zítra budeš určitě chtít být co nejkrásnější. Žádné kruhy pod očima.“

„Není to...“ moje svatba, chtělo se mi říct, ale včas jsem se zarazila.

„Jsem rád, že ti donna Lucrezia projevila takovou přízeň. Už kvůli tvé budoucnosti. Matka by na tebe byla pyšná,“ uzavřel spěšně, jako by vstupoval do ledové vody nebo polykal hořký lék, a než jsem stačila odpovědět, otočil se na patě a byl pryč. Nezůstalo po něm nic než lehká vůně ambry, kterou si vtíral do vousů, aby mu vydržely lesklé.

Svlékla jsem si křestní roucho a rozložila je na cestovní truhlu, kterou ráno odnesou do paláce Santa Maria. Byla to pěkná truhla, úplně nová a zhotovená jen pro tuto příležitost, potažená červenou španělskou kůží a zpevněná mosaznými pásy. Uvnitř byly přihrádky z cedrového dřeva na spodní prádlo, kartáče, hřebeny, pásy a střevíce i dva větší prostory na

oblečení. Kdesi v této směsici praktického uvažování a důkladného řemesla spočívala duše Donaty Spagnoly.

Křesťanský křest je podivný rituál. My židé klademe při oslavách naší víry velký důraz na jídlo. Pojídáme svého pečeného beránka s česnekem a rozmarýnem a o pesachu nekvašené macesy, v předvečer šabatu červená vejce a šafránovou rýži a o purimu sladké *orejas de Haman*, Hamanovy uši, což je kvůli souvislosti s královnou Ester mé nejoblíbenější jídlo. Po třech dnech půstu je jejich chuť takřka k nesnesení silná. My ovšem víme, že jsou upečené z obyčejného těsta a vyválené i vytvarované tak, aby připomínaly lidské ucho. Nevěříme, že by se během jídla nějak zázračně měnily v uši skutečného Hamana. Vždyť kolik uší může člověk mít, i kdyby to byl ten nejzrádnější a nejintrikánštější ze všech dvořanů, kteří kdy špiclovali za dveřmi královy komnaty?

Přesto jsem teď stála tady, lehce omámená těžkou vůní kadidla a tóny nepřírozně vysokých hlásků mladičkových chóristů, zmáčená vodou, pomazaná olejem a na jazyku sůl, kterou se mi chtělo vyplivnout. Odevšad na mě zírali okázale zakrvácení světci. Byli na stěnách, na stropech, vzpínali se na kamenných soklech a vykukovali z kdejakého výklenku. Klečela jsem před oltářem mezi donnou Lucrezií a biskupem, na jehož jméno už si nevzpomínám a který zastupoval mého druhého kmotra, Lucreziina švagra kardinála Ippolita d'Este. Teď se ode mne čekalo, že pozřu chléb a víno a uvěřím, že obojí se pouhým dotykem knězovy ruky proměňuje v tělo a krev Ježíše Krista. Já, židovka, která jsem až dosud jedla vždy jen takové maso, z něhož odtekla všechna krev, a jež nesměla pozřít ani vejce, které by na sobě mělo skvrny od krve! Modlila jsem se proto nikoliv o seslání Svatého ducha, nýbrž jen a jen o to, aby se mi nestáhlo hrdlo a já nezačala dávit.

Toho rána se z nebe snášel vytrvalý déšť a vál pronikavý vítr, takže kardinál Vera, který měl obřad řídit, byl spokojený, že se vše odbude uvnitř, a ne venku, jak bylo původně plánováno. Možná právě proto se Duch svatý rozhodl, že se nedostaví. Jakmile kardinál provedl exorcismus a zakryl mi hlavu rouškou, věděla jsem už cestou k oltáři, kam mě vedli donna Lucrezia a bezejmenný biskup, že se mi ze soli na jazyku svírá žaludek hlady a já toužím po snídani. Z konečků rozpuštěných vlasů mi ka-

pala voda a vsakovala se mi na zádech do šatů. Zachvěla jsem se. Donna Lucrezia mi stiskla ruku a usmála se směrem k oltáři; možná si myslela, že mé zachvění je znamením božího úradku, závanu vzduchu od třepotajících se křídel holubice, jenž se dotkl mé kůže.

Klečela jsem na bílém hedvábném polštáři. Odříkala jsem krédo i otčenáš a sám kardinál Vera, jehož opálený krk s vystupujícími šlachami a žílymi připomínal dobře odleželou srnčí kýtu, mi poté podal hostii. Chléb a víno, opakovala jsem si neustále, jsou to jen chléb a víno a navíc nic moc, když už jsme u toho. Přesně tohle jsem si říkala, když jsem polykala malou kulatou oplatku, která chutnala jako kus papíru, a víno, po němž mě pálilo v krku. Jak tohle může donna Lucrezia podstupovat ráno co ráno, a ještě k tomu s prázdným žaludkem? napadalo mě. Rychle jsem na ni pohlédla. Klečela vedle mě se sklopenou hlavou a její rty se tiše pohybovaly ve zdánlivě horoucí modlitbě. Pak mi pokynem hlavy naznačila, abych vstala, a kráčely jsme společně k chrámovým dveřím, zatímco kněží nám cestou žehnali a udíleli nám odpuštění.

Mezi přítomnými jsem zahlédla i Battistu Farignolu a Isottu z Mantovy, ale obě byly příliš zaměstnané snahou upoutat pozornost skupinky elegantně oděných mladíků opírajících se o sloup a hlasitě si špitajících, než aby mi oplatily úsměv. Tohle mi připadalo hříšné a zároveň vzrušující. V synagoze se dívky a chlapci setkávali pouze po bohoslužbě pod bdělým a kalkuluujícím dohledem rodičů a dohazovačů. Křesťané zřejmě neměli nic proti tomu, aby se obě pohlaví ve svatostánku družila, a tak se veškerý rituál dvoření – významné pohledy, výmluvná gesta, víření vějířů i vzdušné polibky – mohl odehrávat nad schýlenými hlavami zbožných patriarchů i jejich počestných manželek. Pokud si mysleli, že původkyně všech hříchů je pramáti Eva, měli veškerou vinu přičítat spíš sami sobě.

Nemohla jsem si také nepovšimnout Giulie Farnese. Byla to nejkrásnější žena, jakou jsem kdy spatřila. Oči měla hřejivé a karamelově hnědé, prstýnky medově zlatých vlasů protkaných šňůrami obrovských perel schované pod průsvitným závojem ze zlaté látky. V dlani svírala buclatou ručku asi čtyřletého chlapečka – hned mě napadlo, že to je Giovanni, přezdívaný Infant Římský, o němž většina lidí předpokládala, že je synem papeže Alexandra. Byl stejně obyčejný, jako byla jeho matka fascinující, a velkolepý titul se k němu při pohledu na jeho útlá, svěšená ra-

mínka sotva hodil. La Bella Giulia mi pokynula hlavou, což ve skupině většinou mladých dam s ostražitýma očima, jež stály za ní, vzbudilo značný rozruch. Pouze jedna z nich vypadala, že nedbá na společenské ohledy, které bych měla splňovat, než bych se vůbec mohla ucházet o přízeň papežovy milenky. Zakryla si ústa rukávnickem ze soboliny, zívla a pak na mě spiklenecky mrkla. Myslela jsem, že se mi to jen zdá, ale brzy jsem měla zjistit, že se mi to nezdálo.

V paláci se měl konat banket na mou počest. Tento fakt vyvolával dojem, že jsem velice důležitá osoba, ale to jsem samozřejmě nebyla. Tahle domácnost vítala jakoukoli záminku k pořádání oslav a navíc to byla jen malá slavnost – pouhé denní jídlo, po němž následoval tanec –, jejímž cílem bylo představit mě zbylým dámám donny Lucrezie, přičemž čestným hostem na tomto obědě byla Giulia Farnese. Když jsem dorazila do paláce, otrokyně Catherinella mě spěšně provedla bludištěm chodeb a uvedla mě do malé komnaty v jednom z horních poschodí.

„Převlékněte se,“ pronesla pomalou, pečlivě vyslovovanou italštinou. „Pomůžu vám.“

Má cestovní truhla stála v nohách postele, která byla kromě nočního stolku a prosté dřevěné židle jediným kusem nábytku v místnosti. Všimla jsem si, že je otevřená a na lůžku je už rozložen můj nejlepší šat z tmavě modrého sametu. Vedle něj jsem zahlédla *camorru* ze světlého, smaragdově zeleného brokátu, lemovanou stříbrně vyšitým pruhem hedvábí, a perlový náhrdelník se safírovým přívěskem.

„Od mé paní,“ poznamenala Catherinella.

Dmula jsem se pýchou jako tokající holub, že mi donna Lucrezia věnovala takové dary. Chápala jsem to jako nepochybné znamení zvláštní přízně. Tehdy jsem si neuvědomovala, že u lidí tak pohádkově bohatých, kteří se jako v té době Borgiové nemusejí na nic ohlížet, jsou důležité naopak drobné, symbolické pozornosti, nikoli velkolepé dary. Náramek ze spletených vlasů, prázdná kazeta, v níž bývala uschovaná báseň... Byla jsem si jista, že jakmile vstoupím do komnaty, kde se podává jídlo, všechny hlavy se ke mně otočí, ustane veškerý hovor a dámy donny Lucrezie budou pracně skrývat závist, jakou v nich bude vyvolávat nová favoritka, vycházející hvězda Donata Spagnola, jež jako fénix povstala z popela Ester Sarfatiové. Bože, jak dokonale zmizela ona dívka z Toleda,

žijící na okraji křesťanského světa, a jak dokonale římská byla ve svém samotovém šatu a perlách Donata!

Ve skutečnosti se ze zástupu lidiček namačkaných v místnosti a prodávajících se všemi směry vydělila jen jediná osůbka – dívka s rukávnickem ze soboliny, o něco málo starší než já, jak jsem si teď uvědomila, a nepochybně Borgia – s tímž vysokým kořenem nosu a hlubokýma očima posazenýma možná až příliš blízko u sebe, přesně takovýma, jaké měla i donna Lucrezia.

„Jsem Angela,“ řekla prostě a podala mi ruku. Měla pevný, suchý stisk a otevřený pohled. „Lucreziina sestřenka. No, tedy jedna ze sestřenek. Ještě je tu Geronima, ale ta je moc... španělská. Chodí v černém a pořád klečí někde v kostele, však víš. Bože, odpusť, vždyť ty jsi přece taky Španělka! I když Židé jsou Židé, že? Takže Španělka doopravdy nejsi.“

Vlastně ani židovka, pomyslela jsem si. Chtěla jsem se cítit dotčeně, ale Angelina přímot a vřelost jejího úsměvu mě odzbrojily. „A Katalánci jsou opravdoví Španělé?“

„Ach Bože!“

Zamrkala jsem. Jak bezstarostně si tihle křesťané berou do úst jméno boží.

„My Borgiové jsme zároveň někdo a v podstatě nic,“ pokračovala Angela a já jsem se přistihla při úvaze, jestli ji někdy vévoda Valentino slyšel takhle promlouvat a jak dlouho jí vydrží jazyk v ústech, pokud vůbec. „Římané o nás říkají, že jsme *maranové*, a možná mají pravdu.“

„Pak jsme na tom stejně.“

Angela mě pořád držela za ruku. Teď mi jí vesele potřásla nahoru a dolů. „A budeme přítelkyně. Postarala jsem se, abychom spolu bydlely v pokoji. Doufám, že ti to nevadí.“

Nemohla jsem říct, že vadí, a tak jsem se nad tím aspoň zamyslela. Neměla jsem žádné blízké ženské příbuzné, takže jsem nebyla zvyklá sdílet s někým lože. Co když Angela chrápe nebo skřípe zuby, anebo kope ze spaní? Anebo co když cokoli z toho dělám já sama?

Pokud Angela postřehla mé mlčenlivé výhrady, nedala se jimi nijak odradit. „A kdopak je to stvoření, co tak obdivuje svůj obraz ve stříbrném zrcadle?“ štěbetala dál. „Jedna z tvých přítelkyň? Umíš tančit *moresku*? Bratránkovi Cesarovi se líbí, když ji tančí spíš ženy než muži.“ Zastrčila si mou ruku do podpaží a nepřestala mě zasypávat otázkami s výjimkou

krátkých okamžiků, kdy musela přerušit proud řeči, aby mě někomu představila anebo okomentovala čísi účes, šíří rukávů či vrstvu líčidla. Jestliže prohlásila, že budeme přítelkyně, napadlo mě, pak zřejmě nemá smysl se s ní o tom přít.

Donna Lucrezia seděla v čele stolu s Giulíí Farnese po pravici a Angelou po levici. Já jsem seděla hned vedle Angely, ačkoli o čest sedět ob jedno místo vedle donny Lucrezie jsem v té chvíli nijak nestála a toužila jsem být raději co nejdál od panského stolu se svými přítelkyněmi od svaté Kláry, kde by mě nikdo nepozoroval. Žádný ze stolovníků se nesměl pustit do jídla, dokud jsme si my u panského stolu nevložily do úst od každého pokrmu první sousto. Byly tu langusty a opravdové telecí maso ve smetanové omáčce i maličké selátko nadité fíky. Stále znovu jsem si připomínala, že jíst tyto pokrmy už pro mě není hřích, ale mé tělo a má mysl jako by se rozpojily: mozek velel tělu jíst, ale hrdlo se stáhlo a zakazovalo mi polknout. Za pomoci hojných doušek vína se mi nakonec podařilo pozřít několik soust, ale když jsem se pak rozhlédla po komnatě, abych zjistila, kde sedí Isotta s Battistou, viděla jsem všechno dvakrát a uvědomila jsem si, že jsem určitě opilá. Pamatovala jsem si, jak se o dvojitém vidění jako o jednom z příznaků opilosti zmiňoval Simeon.

Zatoužila jsem napít se čiré vody, ale neodvážila jsem se o ni požádat. Pázata v livrejích, která stála za každým z nás, byla vážná a nehybná jako sochy na náhrobcích. Nevěřila jsem, že by se uráčila mě vyslyšet, i kdybych nakrásně sebrala veškerou odvalu a oslovila je. A tak jsem dál pila víno, a když sloužící sklidili mísy se zbytky mas a přinesli na stůl ovoce a nádoby se sladkým tvarohem, dostala jsem pojednou nezvladatelný hlad, takže když o něco později donna Lucrezia zatleskala a oznámila, že bychom se měli přemístit do většího sálu v přízemí, kde již čekají hudebníci, kupily se na mém talíři nedůstojně slupky z granátových jablek s peckami ze zavařených broskví.

Zkoušela jsem vstát, ale bylo mi, jako bych se znovu ocitla na rozbouřeném moři. Podlaha se kymácela a ujížděla mi pod nohama. V ústech i v nose se mi rozlézala odporná sladkost. S vědomím, že budu každou chvíli zvracet, jsem klopotně překročila lavici, odstrčila z cesty jedno z vážných pázat a vyběhla z komnaty. Přes hukot v uších ke mně ještě dolehl Angelin hlas: „Donato? Není ti nic?“

Vzduch. Potřebovala jsem na vzduch. Věděla jsem, že musím najít cestu ven, ale byli jsme v prvním poschodí a já neměla potuchy, kde najdu schodiště. Okno. Cokoli. Pádila jsem chodbou, otočila se, rozběhla se jiným směrem, zakopávala o lemy koberců, rukávem jsem se zachytila o nástěnný svícen. Ústa mi zaplavila žluč. Pozdě! Padla jsem na kolena a dávila, až mě zaplavil pocit, že si rozervu hrdlo. Celý oběd jsem vyvrhla na hedvábně měkký běhoun natažený uprostřed mramorové podlahy. Neměla jsem vůbec sílu vstát, a tak jsem se bezmocně odplazila od páchnoucí hromádky, kterou jsem udělala, a klesla na zem, čelo přitisknuté k chladivému mramoru. Nechtěla jsem nic než spát, ale nevěděla jsem, jak najít svou postel a malou komnatu skrytou v samém srdci obrovského, rozlehlého paláce. Navíc jakmile jsem zavřela oči, začala se mi hned točit hlava a já jsem se bála, že se mi zase udělá špatně.

Nemám zdání, jak dlouho jsem takhle ležela, když vtom jsem zaslechla blížící se kroky. Napřed jsem zadoufala, že to je Angela nebo jedna z otrokyň donny Lucrezie, kterou má paní poslala, aby mě našla. Samozřejmě bych si utržila ostudu. Třeba mě i pošlou domů, napadlo mě. Při té vyhlídce se mi dokonce trochu ulevilo. Pak jsem ale zaslechla mužské hlasy a tichý hovor, po němž následoval náhlý výbuch smíchu. Zvuky kroků v měkkých střevících, doprovázené řinčivým klapotem vysokých bot opatřených ostruhami. Zacpala jsem si uši. Můj opilý mozek mě přesvědčoval, že když nevidím já je, oni na oplátku nevidí mě.

Ticho. Světlo louče prozařující krajkoví žilek na mých očních víčkách. Ovíněný dech na mé tváři, lehká vůně jasmínového parfému. Špička jedné z vysokých bot dotýkající se mých žeber, ale jemně, opatrně. Kdosi mě otočil na bok. Pak znovu strach, že se pozvracím, když mi do obličeje zavanul páchnoucí dech a nos mi olízl teplý jazyk.

„Opilá,“ ozval se hlas majitele jezdecké boty, v němž probublávalo potlačované veselí. „Nech ji být, Teiresie. Jestli chutná stejně skvěle jako lanýž, je moje, ty zatracený pse.“

„Nevidím, že by měla cejch,“ ozval se jiný hlas, jemnější, který jako by mi téměř šeptal do ucha. Jeho přízvuk nebyl římský. „Táhne to z ní ale jako z nejhorší krčmy.“

„Je to určitě některá z Lucreziiných dívek,“ dohadoval se vlastník vy-

soké boty. „Páže, zajdi do Síně zvěrokruhu a oznam donně Lucrezii, že se jí jedno z jejích jehňátek zatoulalo.“

„Můj pane.“ Vysoký chlapecký hlas, po něm spěšné, vzdalující se kroky a pak tma. Ne, jen se přesunulo světlo. Hoch si zřejmě odnesl pochodeň, ale ještě předtím s ní zapálil jednu z nástěnných lamp. Otevřela jsem oči.

Vedle mě klečel mladý muž v kardinálském rouchu, jednu ruku družně ovínutou kolem krku opelichaného loveckého psa s modrými očima albína, zastřenými šedým zákalem. Napadlo mě, že se svým tmavým plnovousem, rudým rouchem a plnými, lesklými rty je kardinál celý červený a černý.

„Je vzhůru,“ řekl a usmál se na mě. I pes se smál, jazyk převislý přes zahnědlé pahýly zubů.

Stíny se pohnuly. To když si majitel vysokých bot přiklekl zezadu za psa, aby na mě lépe viděl. Na tváři měl masku a byl celý v černém. Dokonce i ruce spočívající mu volně na koleni vězely v černých sametových rukavicích a vlasy mu kryl černý baret. Světlo z nástěnného svícnu, které jej osvětlovalo zezadu, vytvářelo kolem něj jakousi svatozář, takže rozeznat detaily oblečení či masky bylo takřka nemožné.

„No,“ řekl, „já jen doufám, že v takovém stavu nejsou i jiné dámy mé sestry. Šli jsme se zrovna s kardinálem Ippolitem podívat na tanec, ale jestli takhle opilé padnete všechny, bude to pěkný zmatek.“

Vévoda Valentino. Vzpomněla jsem si na useknutou ruku a vytržený jazyk. Zavřela jsem znovu oči, zaťala zuby a tiše doufala, že mě tak zkušený zabiják sprovodí ze světa bezbolestně, jako to dělají košer řezníci.

Nic se však nedělo. S toužebným přáním, aby se přece jen něco stalo, jsem znovu otevřela oči, neboť jsem si nyní ve své zmatené mysli uvědomovala nejen to, že mě vévoda Valentino našel ležet opilou na podlaze, ale že u toho je i kardinál Ippolito d'Este – muž, který mi byl určen za kmotra.

„Zkuste se posadit,“ ozval se kardinál. „Zpočátku se vám bude točit hlava, ale je lepší se narovnat, aby vám všechno to víno, co vám koluje v žilách, odteklo z hlavy.“

„Je mi to tak strašně líto, odpusťte, já...“

„Nic si z toho nedělejte. Cesare, chyťte ji za druhou paži a postavíme ji na nohy. Potřebuje na vzduch.“

Oba muži mě uchopili pod lokty – kardinál jemnou, pěstěnou rukou, kdežto vévodovy prsty schované v rukavici byly na dotek štíhlé a tvrdé.

Zatímco se krátce soustředil na vyprošťování ostruhy z lemu mé *camorry*, pohlédla jsem mu letmo do tváře. Nejhezčí muž v Itálii, říkávaly dívky od svaté Kláry, ačkoliv nevím, jestli ho některá z nich vůbec kdy zahlédla zblízka, protože pod maskou bylo vidět jen jeho pečlivě zastřížený, kaštanový vous a bledé rty, jež se chvílemi sotva znatelně pohnuly. Napadlo mě, že nosí masku – doplněk oděvu, na němž černý samet střídaly zlaté prýmký a perly –, protože u něho je nebezpečná i krása. Nebo že by se bál pohlédnout si do tváře?

Zdálo se mi, že jen co jsem se postavila, odtekla mi sice krev z hlavy, ale přelila se do nohou a ty mi ztěžkly, což jsem nelibě pocítila, když jsem s mnohými dalšími omluvami klopytala a potácěla se, opřená o kardinála.

„Rádo se stalo,“ odpověděl rozverným tónem. „Potěšení je na mé straně.“ A jen co vévodův stisk na mém lokti povolil, ovinul mi Valentino ruku kolem pasu. Pomyslela jsem na svého otce a jeho nejlepší úmysly a do očí se mi vedraly slzy.

„Donato!“ Byla to Angela. Ach, pochváleno budiž jméno boží.

„Donato?“ opakoval kardinál.

„Ano, Vaše Eminence.“ Bylo to správné oslovení? Doufala jsem v to.

„Odpusťte, pane kardinále, bratráčku Cesare.“ Angela vysekla oběma hluboké pukrle. Kardinál k ní napřáhl volnou ruku a ona mu políbila prsten. Ač ji vévoda ihned pozvedl z úklony a lehce se dotkl rty její tváře, hleděla dál zpod dlouhých řas na kardinála, v tváři okouzlující výraz cudné zamilovanosti.

„Donno Angelo,“ napomenul ji kardinál. „Budu po vás chtít, abyste napříště dávala lepší pozor na mou kmotřenku.“

„Možná by mi v tom směru Vaše Milost mohla poskytnout ponaučení.“

S trýznivým vědomím, jak ušpiněné a pomačkané mám šaty, jak se mi pramínky vlasů lepí na čelo a můj dech páchne, jsem si připadala nemístně a nepatřičně jako nikdy předtím.

„Až se postaráte o signorinu Donatu, přijďte si se mnou vypít číši vína,“ navrhl kardinál. „Vypracujeme program lekcí.“

„Pojďte, Ippolito,“ ozval se vévoda, „dnes už jsme svůj dobrý skutek vykonali.“ Třebaže nic víc neřekl, cítila jsem, jak se v chladné chodbě vznášejí předobrazy jiných činů, o nichž teď přemýšlí, a zvláštním způsobem ve mně zatrnulo.

Angela, jíž neuniklo, jak jsem se zachvěla, mě vzala kolem ramen. „Do postele, mladá dámo. Pro dnešek už dost flámování.“

„Vyžene mě donna Lucrezia?“ otázala jsem se plačtivě. Bála jsem se odpovědi a zároveň jsem po ní toužila.

Zasmála se. „Dobrý bože, ne! Přinejhorším dostaneš vynadáno od donny Adriany. A donnu Lucrezii to přinejlepším pobaví. Elisabetta Seneseová si jednou spletla Svatého otce s polštářem na židli a posadila se na něj. Byl z toho nadšený. Daroval jí pak celou zásobu hedvábných polštářů k sezení na podlaze, jaké bývaly v komnatách prince Džema. V jejím pokoji to teď vypadá jako v harému.“

„Kdo je princ Džem?“

„Ach, ten zemřel už před lety. Byl to sultánův bratr, ale sultán mu platil, aby tady zůstal a on ho nemusel dát zabít. Takhle si zřejmě Osmané zajišťují bezproblémové nástupnictví. Pozabíjejí všechny svoje bratry. My jsme Džema bezmezně obdivovali, zvláště Cesare, ale Džem ze všech nejvíc miloval Juana.“ Odmlčela se. Cítila jsem na sobě její utkvělý, zamýšlený pohled, ač jsme teď byly daleko od nových, jasně osvětlených částí paláce, zpátky v labyrintu úzkých křivolakých chodeb a chodbiček, kde měly své pokoje dvorní dámy donny Lucrezie. „A když říkám miloval, taky to tak myslím. Juan byl půvabný jako děvče. Tak, a jsme na místě.“

Angela mě zavedla do komnaty, nahmatala ve tmě okraj lože a posadila mě na něj. Pak zašátrala v malém výklenku ve zdi pro krabičku s křesadlem, kterou si tam pod dřevěným krucifixem schovávala.

Neviděla jsem jí do tváře, a tak jsem se osmělila a zeptala se: „Co se stalo s donem Juanem?“ Ač jsem byla ještě malá, když zemřel a rybáři tenkrát vytáhli jeho znetvořené tělo z Tiberu, vím, že celý Řím tehdy nemluvil o ničem jiném a mnozí šeptem vyslovovali Valentinovo jméno. Říkalo se, že bratři spolu soupeřili o přízeň své švagrové, princezny Sancie Aragonské, a také se nepohodli kvůli tomu, že Juan, byť byl jako voják neschopný, obdržel titul gonfaloniera církve, zatímco Cesare, tehdy valencijský kardinál, byl předurčen kráčet v otcových šlépějích ke svatopetrskému trůnu. Z vraždy papežova oblíbeného syna nebyl nikdy nikdo obviněn, a tak řeči vřely jako zanícená rána.

Angela škrtlá a od svíčky na nočním stolku se po komnatě rozlilo měkké, tlumené světlo. Sklonila se ke mně, oči doširoka rozevřené a vážné, za-

střené vyčerpáním, jehož jsem si až dosud nevšimla. Vzala mě za ruce a přitiskla mi je na kolena. „Donato, chci být tvou přítelkyní. Jsi hezká a vtipná a můžeš tu udělat štěstí. Jsou ale otázky, které nesmíš klást, a některé věci, co tu možná uvidíš, si musíš nechat pro sebe. A pokud jde o Juana,“ dodala, narovнала se a nasadila lehčí tón, jako by jeho vraždu neobestíralo žádné tajemství, „byl to někdo z Orsiniů. Měli na nás spadeno už od té doby, co dal strýček Rodrigo uvěznit Virginia Orsiniho, protože ve třiadvadesátém zběhl k Francouzům, a Virginio pak ve vězení zemřel. Byli přesvědčeni, že ho strýček nechal zabít, a tak se pomstili na Juanovi. Jsme tedy vyrovnáni a všemu je konec.“

K žádnému vyrovnání samozřejmě dojít nemohlo, protože kolotoč vendety nikdy nekončí. Zajímalo by mě, jestli Angela opravdu věří vlastním slovům, anebo se mě jen prostě snaží chránit. Jak se v budoucnu oklikou ukázalo, zlá krev mezi Borgii a Orsinií proměnila i můj život, ale prozatím ještě ne. Ještě ne.

Angela mi pomohla se svlékáním a pak mě uložila do postele. Slamník vycpaný ovčí vlnou a koňskými žíněmi byl měkouchý jako peřina a na můj rozbouřený žaludek a zamotanou hlavu působil jako pohazení. Angela si lehkými doteky nanasla za uši růžovou vodu z malého flakonku na nočním stolku, oznámila, že se vrací do tanečního sálu, a popřála mi dobrou noc.

„Beru si svíčku,“ dodala a já jsem s náhlým příchodem naprosté tmy v malém pokojíku, který se mi stal domovem, upadla do hlubokého a bezesného spánku. Nevšimla jsem si ani, kdy si Angela přišla lehnout.

Následujícího rána jsem byla omluvena, a nemusela jsem být tudíž donně Lucrezii k službě, když vstávala, ale po hlavním jídle už mě zavolali do malého salonku s výhledem na schody chrámu svatého Petra, kde obvykle udílela soukromé audience. Donna Lucrezia vypadala, jako by se moc nevyspala. Červené skvrny na lícních kostech jí zvýrazňovaly tváře jako špatně nanesená růž a oči se jí leskly jako měsíční světlo na jezerní hladině. Třebaže byla zachumlaná do kožešinového pláště, každou chvíli se zachvěla a já jsem se začala bát, jestli nedostala horečku. Byla u ní donna Adriana, která zahájila rozhovor, tvář staženou pohrdáním.

„Mou snachu donnu Giulii zklamalo, žes jí včera večer nemohla být představena.“

Sklopila jsem hlavu z obavy, že dámy uvidí, jak se červenám.

„Stejně tak byla zklamaná i Jeho Svatost, můj otec,“ dodala donna Lucrezia tónem, jímž by se mohlo tříštit sklo. „Ten nás nečekaně překvapil a poctil nás svou přítomností.“

„Nemáš k tomu co říct, děvče?“

„Opravdu mě to moc mrzí. Nejsem zvyklá na víno ani na tak vydatné jídlo, a všechno to celodenní vzrušení... Už se to nestane,“ uzavřela jsem nepřesvědčivě.

Rozhostilo se ticho. Přes skla oken dovnitř slabě doléhal křik pouličních prodejců nabízejících na schodech baziliky ozdoby a obrázky svatých. Donna Lucrezia vyhlédla ven a její pečlivě vytrhané obočí se na okamžik zachmuřeně stáhlo. Vzpomněla jsem si, že vévoda z Bisceglie, otec malého Rodriga, utržil svá zranění, jímž nakonec podlehl, právě na oněch schodech, a v duchu jsem se podivila, proč si donna Lucrezia – jestliže svého druhého manžela milovala tak, jak se proslýchalo – vybrala za svou komnatu právě tuto místnost.

Z úvah mě vytrhl nezaměnitelný smích donny Lucrezie. „Tys ovšem potkala mého drahého bratra Cesara,“ řekla a použila katalánský tvar jeho jména, přestože jinak mluvila italsky. Napadlo mě, jestli by nebylo lepší, kdybych se teď vrhla z okna a na schodech svatého Petra našla svou smrt. Anebo kdyby v té chvíli stál za čalounem ukrývajícím tajný východ z komnaty vévoda, vytrhl zpod opasku dýku a skoncoval se mnou.

„Chtěla jsem na tebe být přísná, ale on i kardinál Ippolito se za tebe přimlouvali, a tak k tobě budu milosrdná. Říkala jsem si, že ti dám na svou svatbu ušít troje nové šaty, ale teď to budou muset být jen dvoje, aby se vyrovnaly náklady na výměnu koberce, který jsi zničila. Přesto si troufám tvrdit, že ani s *camorrou*, kterou jsem ti dala ke křtu, a v bílém sametovém plášti mi snad neuděláš ostudu.“

„Ale...“

Obočí donny Adriany se znepokojivě vyklenulo. „Říkala jsem ti, aby sis to děvče lépe prověřila,“ zašeptala donně Lucrezii do ucha. „Teď ti odmlouvá.“

„Mé rozhodnutí se ti nelíbí?“ zeptala se donna Lucrezia.

„Ne, paní, já jen... jste tak neskonale štedrá! Myslela jsem, že mě pošlete zpátky k otci.“

„Což jsi samozřejmě chtěla.“ Nebyla to otázka, bylo to konstatování

pronesené tichým, soucitným tónem. „Ach, můj Bože.“ Donna Adriana varovně položila své neteři ruku na rámě, ale donna Lucrezia si toho nevšímal a pokračovala. „Musíme se naučit chtít to, co chtějí naši otcové.“

Následující týdny uběhly v kolotoči nekonečných zkoušek šatů a šlechtění, v úmorných mukách titěrného špendlení a věčného přechesávání. Donna Lucrezia, která si nepochybně uvědomovala, jak bedlivě ji vyslanci vévody Ercola sledují, přesto nezanedbávala ani své kmotrovské povinnosti vůči mně. Na dobu, kdy byl papež s vévodou Valentinem na inspekční cestě po pevnostech v Nepi a Civita Castellaně, byla jmenována regentkou ve Vatikánu, nicméně vždycky si našla čas, aby mě ráno co ráno doprovázela na mši, a dbala o to, abych správně poklekala nebo se křížovala či brala do úst suchou oplátku, kterou ti kanibalové nazývají tělem Kristovým. Dohlížela na mé ruční práce a zajímala se o můj zpěv. Také se nade mnou velkoryse smílovala, pokud šlo o třetí šaty, neboť ji mimořádně potěšil petrarkovský sonet, který jsem složila. Klidná, usměvavá a schopná, vypadala, jako by ani v nejmenším nepochybovala, že s tím domácímu mužem, jehož portrétní miniaturu nosila všude s sebou připnutou na zlatém řetízku u pasu, bude opravdu šťastná.

Uvolnila se pouze při našich návštěvách lázní jednou týdně a jen tehdy také připustila špetku dobrosrdečného škádlení na účet přeraženého nosu a staromódně nakrátko ostříhaných vlasů dona Alfonsa. Pokud šlo o závažnější dohady, že ho francouzská nemoc připravila o rozum a on má sklon podléhat divokým depresím, kdy dokáže pobíhat po ulicích Ferrary, jak ho Pánbůh stvořil, anebo že si vydržuje celý houf milenek, tak o tom nechtěla nic slyšet.

„O francouzské nemoci vím vše, co potřebuji,“ odsekla jednou Angele, když jsme ji my ostatní vyprovokovaly, aby se k ní vyjádřila. „Právě ty bys to měla vědět nejlíp.“

„Odpust, paní,“ zašeptala Angela a já jsem měla na chvíli pocit, jako bych svou přítelkyni předhodila smečce loveckých psů.

Do lázní jsme chodily společně přes zahradu, oděné jen ve volných, průsvitných řízách, které zavedla do módy princezna Sancia. Pokaždé když jsem si navlékla tu svou, připadala jsem si více nahá, než kdybych na sobě neměla vůbec nic, a před očima mi vyvstával tak živě nesouhlasný

výraz Mariam, jako by mě ta žena doopravdy pozorovala zpoza fíkovníku, který stínil zahradní branku a z něhož na pěšinu přšela záplava lep-kavých plodů. Někdy se mě na prchavý okamžik zmocňoval pocit, že se na nás dívají i jiné oči, a ten pocit mi vhněl ruměncem do tváří a zároveň mě při něm mrazilo a svíral se mi žaludek.

V duchu nejnovější módy měly lázně podobu pobořeného antického chrámu s rozpadlými mramorovými sloupy a sochami kyprých Venuší se záměrně otlučenými nosy, přitom ale byly dokonale moderní. Vodu v hlubokém mramorovém bazénu, na jehož schodech jsme sedávaly zahalené v osuškách, vyhřívaly průduchy podlahového vytápění, jež vedly pod kamennou dlažbou. Catherinella a ještě jedna černá otrokyně udržovaly druhou, menší komnatu neustále plnou provoněné páry tak, že lily vědra vody na plošinu s rozpálenými uhlíky promíchanými se santalovým dřevem a levandulí. Skryté před pohledy z paláce za mříží porostlou ibiškem a osmělené hustým závojem páry jsme se bezstarostně chichotaly a sdělovaly si nejnovější klípky i důvěrnosti.

V této provoněné zpovědnici mohl člověk připustit, že život donny Lucrezie je příliš nápadný anebo hrud' přespříliš plochá, zatímco jiné dívky právě debatovaly o tom, jak těžké je přesvědčit milence, aby použil jazyk, zatímco on by do jistých partií zasunul raději jinou část těla. Sedávala jsem těsně vedle Angely, která mi šeptem podávala vysvětlení.

„Mužův jazyk tě neobtěžká, ani neprotrhne panenskou blánu. Navíc skýtá mnohem větší potěšení.“

Tohle možná nebyla sexuální výchova, jakou by si pro mě přála moje matka, ale ta byla už dlouho mrtvá a já jsem vyrůstala v mužské domácnosti, kde mi dělala jedinou společnici zamlklá Mariam, a dalším zdrojem poučení mi mohly být už jen nevědomé dohady ctnostných dívek u svaté Kláry. Dnes se hanbím za to, že jsem tehdy necítila žádný stud, pouze lačnou zvědavost, která jako by vycházela stejně tak z mé mysli jako z mých zaoblujících se ňader a onoho nedotknutelného místa mezi nohama. Bylo to něco, čemu moje nová drahá přítelkyně zřejmě rozuměla, když mě v husté páře přitáhla ke svému smyslnému tělu se zlatavou kůží a dlouze mě hladila po paži nebo po stehně.

Na stěně naší komnaty viselo obdélníkové zrcadlo v prostém stříbrném rámu. Bylo přesně tak veliké, aby nám ukázalo naši tvář. Angela mi čas od

času poručila, abych zrcadlo sundala a přidržela jí ho v takové výšce, aby si mohla škrabkou na nehty odstranit chloupky v rozkroku. Stávala tam, nestoudně nahá a s kůží matně se lesknoucí v narudlé záři ohřívadla, protože venku teď bylo stále chladněji, a nabádala mě, abych zrcadlem pohnula vždy o něco doprava nebo trochu nahoru či je odložila na prádelník a přidržela jí o něco výš svíčku, aby lépe viděla. Nějakou dobu jsem tuhle povinnost plnila bez vyptávání. Byla jsem příliš hrdá, než abych přiznala, že mi to připadá poněkud zvláštní a nedůstojné. Pokud si o tom ale nemyslí nic špatného sestřenice donny Lucrezie, pak je to asi něco, co dámy velkého světa běžně dělávají, a já se přece nebudu ztrapňovat tím, že bych dala najevo svou nevědomost.

Když si pak ale Angela jednou večer vytrhla pinzetou zbloudilý chlup a musela si otřít pramínek krve, jež jí stékala po slabinách, přičemž už v té chvíli jsme nestíhaly dorazit včas k donně Lucrezii, abychom jí posloužily při oblékání na večerní banket ve Vatikánu, zeptala jsem se: „Proč to děláš?“

„Myslíš, že kvůli svým hříchům?“ opáčila a krátce se zasmála. Pak téměř zvažněla až na zrádné dolíčky, které jí zůstaly po úsměvu ve tváři, tak jako na polštáři zůstává viditelný otisk hlavy. „Ippolitovi se to líbí.“

„Ippolitovi? *Kardinálu* Ippolitovi? Chceš říct, že jsi...?“ V poslední době nespala několik nocí v naší posteli, ale pokaždé mi řekla, že měla službu u donny Lucrezie a té nebylo dobře. Donně Lucrezii nebyvalo dobře často, a tak mně na tom nepřišlo nic divného.

„Prokázala jsi mi službu, když se ti tehdy udělalo tak zle.“

„A ty ho necháš...? Vždyť nejsi vdaná!“

„On je zkušený.“ Přejela si dlaněmi po svých neomluvitelně bujných nadrech, kyprých bocích i oblém břišku. „Velice zkušený,“ opakovala. „A jakmile jeho zbožný otec zemře, což už nemůže trvat dlouho – je starý jako Metuzalém –, najde mi donna Lucrezia povolného manžela, přesně takového, za jakého byla provdaná její matka. Většina mužů si za přijatelnou cenu ochotně nechá nasazovat parohy. Vsadila bych se, nevím o co, že si starý Della Croce považoval za čest, že mu strýček Rodrigo šuká ženu.“

Nevycházela jsem z úžasu. Vše nasvědčovalo tomu, že od chvíle, kdy se Angeliny oči setkaly nad mým zuboženým tělem s kardinálovými, začala si cílevědomě plánovat budoucnost.

„Nikomu ani muk,“ pokračovala Angela. „Přinejmenším do té doby, než budeme ve Ferrare.“

„Neboj se. A, Angelo?“

„Copak?“

„Pomysli na Vannozzu.“

„Myslím na ni. Má se strýčkem Rodrigem čtyři děti a dodnes žije pod jeho ochranou, ačkoli je už stará a ošklivá. Pěkně si zařídila život.“

„Ale Lucrezia ji nesnáší, Juan je mrtvý a Jofre...“

„Cesare ji zbožňuje. A to vydá za všechno.“

Říkala jsem si, co asi to „všechno“ obnáší, ale usoudila jsem, že bude moudřejší nic neříkat, dokonce ani před Angelou. Byla sice moje přítelkyně, ale zároveň Cesarova krev.

„Ach, netvař se tak štítivě,“ pustila se do mě Angela. „Jestli budeš takhle tisknout rty, udělají se ti kolem nich vrásky. Přece nechceš mít pusy jak psí řiť, tak jako sestřenka Geronima!“

Ta představa zahrnala všechny mé výhrady a já jsem se vesele rozesmála. I Angela se smála, až se prohýbala. Drobná krůpěj krve na okraji její zahrádky jí umazala břicho.

„Dovol, abych ti to otřela,“ zajíkala jsem se mezi smíchem a snažila se uklidnit. „Anebo tě tvůj milenec bude mít ještě radši, když se kvůli němu tak mučíš, jen aby ses mu zalíbila?“ Posadila jsem se, naslinila kapesník, naklonila se k Angele, ale než jsem jí stačila ranku ošetřit, vytáhla mě nahoru, objala, políbila mě bez okolků na rty a špičkou jazyka mi několikrát přejela rty.

„Sama potřebuješ milence,“ řekla, ustoupila o krok a položila mi prst na zavřená ústa.

„Budu moct mluvit o štěstí, když mi donna Lucrezia najde manžela, jestli si nepospíšíme do služby,“ namítla jsem v naději, že nepostřehne, jak se mi chvěje hlas.

„Tak tedy pojď a pomoz mi s oblékáním,“ řekla, roztančila se po malé komnatě a v rytmu vášnivého tance posbírala svou spodní košilkou, kalhotky i korzet. Její drobné, snědé nožky dupaly po koberci vedle lože i po snítkách rozmarýny, jež vypadaly zpod našeho ložního prádla. Byla to ta nejkrásnější bytost, jakou jsem kdy spatřila. Tehdy bych pro ni i zemřela.

KAPITOLA 3

ŘÍM ŘÍJEN 1501

Cítím tvé tělo tak živě, jako bychom stále tančili pro našeho otce, když jsi ještě měla útlý pas a mě mé kosti nebolely tak, jako mě ve vichru z hor bolí dnes. Naslouchej mi. Mluvím jako stařec, který se rozněžňuje nad první láskou – kterou jsi samozřejmě byla a zůstáváš ty.

Ležely jsme vedle sebe na Angelině loži a tiskly se k sobě, aby nám bylo tepleji. Nadešel konec října, a zatímco slunce si jen málokdy našlo cestu do naší komnaty, jejíž okno vedlo do vnitřního dvora starého paláce, vítr ženoucí se z bažin kolem města měl své všetečné prsty očiividně všude. Angela spočívala na zádech a tvář měla pomazanou nepříjemně páchnoucím krémem z holubí krve a čerstvého tvarohu rozmíchaného s drcenými broskvovými peckami a mramorovým práškem namočeným v mléce, což – jak přísahala – jí dělalo dobře na pleť. Ležela jsem s hlavou u jejích nohou, vlastní nohy položené na jejím polštáři ve snaze ulevit oteklým kotníkům, které jsem si namohla předešlého večera přílišným tancem v nevhodné obuvi.

Jak se blížil den našeho odjezdu, svatební oslavy donny Lucrezie nabíraly na obrátkách. Každý den se na římských náměstích pořádaly hry, závody, živé obrazy i představení klaunů a herců a básníci bez ustání opěvovali přednosti donny Lucrezie a donna Alfonsa i jejich rodů. Z Andělského hradu nemilosrdně hřměly salvy z děl. Svatý otec, který miloval plavbu, si nenechal vymluvit cestu po řece do Ostie, a to i navzdory varování astrologa a prostému postřehu vévody Valentina, že leje jako z konve a podle všeho bude pršet celý boží den. Z hudebníků, kteří